

Pogorârea Sfântului Duh și Sfânta Troiță de la Mamori, icoană pictată de Gheorghe, fiul lui Iacov, 1763. Muzeul Mitropolitan din Cluj-Napoca.

† ANDREI

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului,
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Darurile Duhului Sfânt

Sunt multe darurile Duhului Sfânt. Sfântul Isaia pomenește de șapte (Isaia 11, 2-3). Sfântul Pavel pomenește de zece (Galateni 5, 22-23). De fapt, darurile Sfântului Duh sunt nenumărate. Un dar mare ne face Duhul Sfânt la Rusalii, întemeind Biserica. Citim în Faptele Apostolilor: „Și când a sosit ziua Cincizecimii, erau toți împreună în același loc. Și din cer, fărâ de veste, s-a făcut un vuiet ca de suflare de vânt ce vine repede, și a umplut casa unde ședeau ei. Și li s-au arătat, împărțite, limbi ca de foc și au șezut pe fiecare dintre ei. Și s-au umplut toți de Duhul Sfânt...” (F.A. 2, 1-4). Au început apostolii să vorbească în alte limbi și să-L propovăduiască pe Hristos. La predica Sfântului Petru, trei mii de suflete s-au convertit și s-au botezat.

Nucleul Bisericii era întemeiat. Iar darurile Duhului Sfânt în Biserică sunt multe: „Iar roada Duhului este dragostea, bucuria, pacea, îndelungă-răbdarea, bună-tatea, facerea de bine, credința, blândețea, înfrânarea, curăția” (Galateni 5, 22-23). Biserica, în care lucrează Duhul Sfânt, este „stâlplul și temeliala adevărului” (I Timotei 3, 15). Darurile Bisericii sunt darurile Duhului Sfânt, daruri spirituale, după care râvnesc toți credincioșii.

Oamenii neîmbisericiți s-ar putea întreba: ce-mi dă mie Biserica? Putem sublinia o sumedenie de daruri pe care ni le face Biserica. Biserica ni-l dă pe preot. Pe bună dreptate subliniază Arhiepiscopul Justinian că „secole îndelungate, când noi, românii transilvăneni, nu aveam nici voievozi, nici dascăli, nici nobili, el, preotul Bisericii lui Hristos, ne-a fost de toate: și îndrumător, și părinte, și învățător, și mângâietor. El niciodată nu ne-a părăsit. S-a născut dintre noi, a crescut și a trăit cu noi. A gustat împreună cu noi bucuriile și necazurile”¹.

Biserica ne dă numele de creștin. Este cel dintâi dar pe care îl primim de la Biserică în taina sfântului botez și este numele cel mai de cinste pe care poate să-l poarte un om. Pentru numele de creștin s-au nevoit întotdeauna oamenii lui Dumnezeu, și-au dat viața sfinții și martirii.

Biserica ne oferă credința mântuitoare. Credința mântuitoare este puterea duhului care ne eliberează de rău și ne duce la Dumnezeu, este „încredințarea celor nădăjduite, dovedirea lucrurilor celor nevăzute” (Evrei 11, 1), o învățătură unitară și armonioasă despre Dumnezeu și om.

Biserica ne dă posibilitatea vieții sfinte, prin cele șapte sfinte taine, prin slujbele dumnezeiești, prin virtuțile dumnezeiești și prin faptele bune. Curățirea sufletului întinat este privilegiul Bisericii. Biserica este așezământul harului, ea trăiește, lucrează și răspândește harul lui Dumnezeu. Când conștiința ne este apăsată din cauza păcatelor, Biserica este cetatea de scăpare în care ne curățim și ne ușurăm sufletește.

Biserica ne oferă comuniunea sfinților și ne pune în legătură cu cei plecați, mângâindu-ne cu certitudinea învierii și a reîntâlnirii cu ei. Ea ne încredințează că există o comuniune între cei care alcătuiesc Biserica luptătoare cu cei care alcătuiesc Biserica triumfătoare. Dragostea între noi și ei nu cade niciodată. Biserica este comuniunea de viață dintre toți cei răscumparați, vii și adormiți.

Biserica ne pune la îndemână „cartea cărților”, Sfânta Scriptură, care este comoara Bisericii și cartea vieții. Sfântul Pavel ne spune că „toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu și de folos spre învățătură, spre mustrare, spre îndreptare, spre înțelepțirea cea întru dreptate” (2 Timotei 3, 16). Sfânta Scriptură este asemănată cu o farmacie în care se află medicamente împotriva tuturor bolilor sufletești.

Biserica ne aduce pacea cu Dumnezeu. Cine are pacea lui Dumnezeu în suflet are și liniștea sufletească de mare folos. Cine este în vrăjmășie cu Dumnezeu, n-are pace în viață și nici liniște în suflet. Îl tulbură aducerea aminte a faptelor celor rele.

Pacea sufletului este o binecuvântare de la Dumnezeu și se revarsă în lume prin lucrarea Bisericii. Darurile Sfântului Duh sunt prezente și lucrează în Biserică. Iată ce ne dă Biserica, noi amintind doar o seamă de daruri ale Bisericii.

În lumea secularizată sunt și atitudini potrivnice Bisericii și chiar lui Dumnezeu. Îl voi cita pe Petre Țuțea, tot mai puțin amintit în ultima vreme: „Fără Dumnezeu, fără credință, omul devine un animal rațional care vine de nicăieri și merge spre nicăieri”³.

¹ Justinian Chira Maramureșeanul, *Viața Maicii Domnului*, Cluj-Napoca, 1986, p. 94.

² Ilarion V. Felea, *Duhul Adevărului*, Diecezană, Arad, 1942, p. 203.

³ Petre Țuțea, *Între Dumnezeu și neamul meu*, Anastasia, 1992, p. 64.

DIN SUMAR:

- Părintele Prof. univ. dr. Vasile Stanciu,
Doctor Honoris Causa al Universității „1 Decembrie 1918”
din Alba Iulia – **DR. DACIAN BUT-CĂPUȘAN**.....(p. 2)
- Nevoia de a ne încredința – **† PS BENEDICT BISTRÎTEANUL**....(p. 3)
- Evenimentul muzical „Cântările Cerului”, Ediția I
– **DARIUS ECHIM**.....(p. 3)
- Duhul Sfânt - Paracletul sufletelor noastre
– **RASOFORA IRINA**.....(p. 4)
- Prin Duhul – din trecutul istoriei în prezentul creștin
– **PR. PROF. UNIV. DR. STELIAN TOFANĂ**....(p. 5)

Părintele Prof. univ. dr. Vasile Stanciu, *Doctor Honoris Causa* al Universității „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia

Dr. Dacian But-Căpușan

Marți, 9 mai 2023, în încheierea Simpozionului Internațional de Știință, Teologie și Arte: *Tradiție și creativitate în imnografia Bisericii. Pastorația și asistența persoanelor vârstnice*, ediția a XXII-a, a avut loc ceremonia decernării titlului de *Doctor Honoris Causa* al Universității „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia părintelui Prof. univ. dr. Vasile Stanciu, directorul Școlii Doctorale de Teologie „Isidor Todoran” din Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca.

Senatul Universității „1 Decembrie 1918”, prin hotărârea nr. 2/21 martie 2023 a aprobat propunerea Facultății de Teologie Ortodoxă privind acordarea titlului de *Doctor Honoris Causa* Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, „personalitate de marcă în domeniul muzicologiei românești, cercetător puternic implicat, prin studiile sale, în conservarea, protejarea și punerea în valoare a muzicii sacre și a imnografilor din lumea creștină”.

Evenimentul s-a desfășurat în Aula „Dumitru Stăniloae” din incinta Facultății de Teologie Ortodoxă din Alba Iulia, în prezența ÎPS Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului și a ÎPS Părinte Irineu, Arhiepiscop al Alba Iuliei.

Sedinta festivă a fost prezidată de Prof. univ. dr. Tamás-Szora Attila, președintele Senatului universitar. Pr. prof. univ. dr. Domin Adam a dat citire cuvântului de *Laudatio* în care a elogiat activitatea și personalitatea părintelui profesor. Apoi, rectorul Universității „1 Decembrie 1918”, Prof. univ. dr. Daniel Breaz, a prezentat, în limba latină, hotărârea Senatului privind acordarea titlului de *Doctor Honoris Causa*, i-a înmănat diploma omagială și i-a oferit o frescă a clădirii Universității „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia.

La final, părintele Vasile Stanciu a rostit o prelegere festivă, cu tema: *Muzica bisericească din Transilvania redivoiva*, a mulțumit comunității academice albauliene pentru acordarea înaltului titlu academic și a oferit Facultății de Teologie Ortodoxă din Alba Iulia cele mai recente și importante cărți apărute sub semnătura preacucerniciei sale.

În continuare, au luat cuvântul cei doi ierarhi. Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei a apreciat activitatea remarcabilă a părintelui prof. univ. dr. Vasile Stanciu. Apoi, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Irineu a reliefat personalitatea părintelui profesor, numindu-l „creator prolific și promotor al muzicii bisericești”, pe care îl putem numi fără teama de a greși al doilea patriarh al muzicii bisericești ortodoxe din Transilvania, demn succesor al părintelui Dimitrie Cunțanu.

La eveniment au participat numeroase cadre didactice de predare și auxiliare de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, doctori și doctoranzi de la specializarea Muzică bisericească și ritual.

Este a treia personalitate a Teologiei ortodoxe clujene gratulat cu acest onorant titlu, alături de regretatul Pr. prof. univ. dr. emerit Ioan I. Ică senior (2007) și de ÎPS. Prof. univ. dr. Andrei Andreicuț (2015).

Repere biografice:

Părintele profesor Vasile Stanciu s-a născut la 1 noiembrie 1958 în Ighișul Nou, județul Sibiu.

A absolvit Seminarul Teologic din Cluj-Napoca (1979), apoi Institutul Teologic Universitar din Sibiu (1983),

A urmat cursuri de doctorat la Institutul Teologic Universitar din București (1983-1986).

În 1995 a susținut teza de doctorat cu titlul: *Muzica bisericească ortodoxă din Transilvania*, la disciplina de Muzică bisericească și Ritual, sub îndrumarea Pr. prof. univ. dr. Nicu Moldoveanu.

În perioada 1991-1992, 1994, 1995, 1997, 1999 a urmat studii de specializare la Östkirchliches Institut și la Fachakademie für Kirchenmusikschule din Regensburg.

În 2012 devine licențiat al Academiei de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca, secția Pedagogie muzicală.

Între 1986-1992 este profesor de muzică bisericească la Seminarul Teologic Ortodox din Cluj-Napoca și director al acestuia în anul școlar 1990-1991.

În 1990, a devenit cadru didactic universitar la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca (1990-1993 – asistent, 1993-1997 – lector, 1997-2001 – conferențiar și din 2001 – profesor și conducător de doctorat din 2003), fiind decan al instituției între anii 2012-2020, iar din 2020 directorul Școlii Doctorale de Teologie „Isidor Todoran”.

Este membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România și laureat al numeroase festivaluri de muzică bisericească.

Este fondatorul Corului de Cameră „Psalmodia Transilvanica”, fiind de-a lungul timpului dirijor al Corului Seminarului Teologic din Cluj-Napoca Corului Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca și al Corului Catedralei mitropolitane.

Între anii 1997-2000, a fost cadru didactic asociat la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Alba Iulia.

Dintre numeroasele studii și opere în specialitatea muzică bisericească enumerăm:

Slujbele sfinților români din Transilvania și alte cântări bisericești, Cluj-Napoca, 1990.

Muzica bisericească ortodoxă din Transilvania, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 1996.

Cântările Sfintei Liturghii pentru cor mixt, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 1997.

Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur în Do major pentru cor bărbătesc, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2001.

Muzica bisericească corală din Transilvania, vol. I, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2001.

Compoziții, armonizări și prelucrări corale și liturgice, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2006.

Slujbele Sfântului Cuvios Ierarh Pahomie de la Gledin, Episcopul Romanului, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2007.

Slujbele Sfinților Martiri și Mărturisitori Năsăudeni, Atanasie Todoran din Bichigiu, Vasile din Mocod, Grigore din Zagra și Vasile din Telciu, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2008.

Vecernierul sau Cântările Vecerniei de Sâmbătă seara, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2012.

Anastasimatarul transilvan sau Cântările Vecerniei de Sâmbătă seara și ale Utreniei de Duminică dimineața, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2016.

Cântați Domnului tot pământul, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2017

Cântări la înmormântarea mirenilor, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2019

Aspecte stilistice în Liturghia bizantină corală, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2022.

Comunicat

LISTA PAROHIILOR VACANTE Iunie 2023

Posturi clericale categoria examen:

1. **Preot paroh** la Parohia Cășeiu, Protopopiatul Dej, 1050 suflete, categoria I.
2. **Preot slujitor** la Parohia Gherla III, Protopopiatul Gherla, 1200 suflete, categoria I.
3. **Preot paroh** la Parohia nou înființată **Unirea II**, Protopopiatul Bistrița, 1100 suflete, categoria I.

Posturi clericale categoria numire:

1. **Preot paroh** la Parohia Miceștii de Câmpie, filia Fântânița, Protopopiatul Beclean, 400 suflete, categoria a II-a.

• Pentru posturile de la categoria **examen** se pot înscrie preoții cu vechime de minim cinci ani.

• Pentru categoria **numire** se pot înscrie la interviu preoții cu vechime de cinci ani, precum și tinerii licențiați în teologie care au susținut examenul de capacitate. Interviuul va consta în susținerea a trei probe orale: predică, cateheză și liturgică.

• Examenul se va desfășura după programa pentru parohiile de oraș.

• Dosarele candidaților vor fi depuse în perioada **8-30 iunie 2023**, la biroul consilierului administrativ bisericesc.

Iunie 9, 2023

† **BENEDICT Bistrițeanul**

*Episcop-vicar al Arhiepiscopiei
Vadului, Feleacului și Clujului*

Nevoia de a ne încredința

Se vorbește mult la timpul prezent despre stres, ca despre o stare la îndemână, experimentabilă aproape la unison, deși sub forme diferite, fără să necesite explicații extinse. Stresul se revelează drept un dușman puternic, foarte aproape de noi, de neînving, cel mult de domolit, prin apelul la momente de relaxare. Sau, din prea multă familiaritate, imaginea lui uneori se ameliorează, devenind aproape un prieten, care, deși dificil de suportat, se face prezent aproape fără întrerupere de-a lungul itinerariului nostru cotidian. Stresul se însoțește cu neliniște la nivel mental, obligă trupul la o participare tensionată și-l supune, în cele din urmă, pe om la un consum psihic și fizic supradimensionat față de solicitările presupuse de viața însăși. Ba mai mult, în accepțiunea contemporană, se identifică drept cauză ascunsă pentru multe disfuncționalități fiziologice sau psihologice la nivelul organismului.

Așadar, stresul este o realitate complexă cu o reflectare poliedrică. De aceea, orice demers în încercarea de a-l defini este extrem de complicat. În termeni generali, putem asocia acestei stări termeni precum: efort, încordare sau presiune neuropsihică. Acesta se generează, pe de-o parte, dintr-o încercare de a suprapune așteptările personale peste posibilitățile pe care le deținem, rezultând o realitate disproporționată. Sau, pe de altă parte, mai putem identifica o a doua situație: o aglomerare de sarcini, fără vreo ierarhie sau prioritizare în funcție de importanță sau precedență de timp, va produce o stare de tensiune, până la forme de anxietate de diferită intensitate. La aceste două situații voi mai adăuga un element care, dacă nu în mod direct generează starea de stres, cel puțin o amplifică și o susține. Acesta se referă la modul de abordare al vieții, specific omului actual, descris prin dorința de **control și auto-control**, ce presupune exigența de organizare a experienței cotidiene în detaliu, în sensul unei previzibilități exacte, prin apelul la propriile resurse, incluzând cele pe care ni le oferă tehnica foarte avansată în vremurile noastre. Ne-

voia de control, ajunsă la forme exagerate, se întâlnește cu realitatea în care imprezibilul, necunoscutul sau orice nesemnificativă sincopă ce ar putea să apară să producă zdruncinări și situații greu gestionabile sau chiar aparent de nereșolvat. Din perspectivă duhovnicească, această realitate îl așază pe om într-o autosuficiență și încredere în sine, ce nu-i favorizează o relație echilibrată și efectivă nici cu cei din jur, nici cu sine, cu atât mai puțin cu Dumnezeu.

Dacă starea de stres este descrisă ca neliniște sau tensiune, în plan spiritual, rezolvarea acesteia se arată în ceea ce Părinții numesc pacea lăuntrică sau odihna minții. În acest cadru, în periplul nostru, îl vom invoca din nou pe Sfântul Isaac Sirul, care, și de data aceasta, ne propune o sentință la zi și cu caracter sintetizator. Acesta afirmă: „*Cel ce s-a dăruit pe sine lui Dumnezeu petrece în odihna minții*”. Conținutul acesteia comportă două efecte imediate. Mai întâi, denunță înțelegerea prin care, într-un mod excesiv, omul este descris drept centru al lumii, în jurul căruia gravitează întreaga existență, sieși suficient și suveran deplin peste viața însăși. Iar, în continuare, indică o perspectivă alternativă, potrivit căreia omul ocupă locul central în existență, ca trimis, ca reprezentant, dar și protejat al lui Dumnezeu. El este și rămâne așa menținând legătura cu Cel pe care-L reprezintă. Dacă în primul caz, omul are pretenții cvasi-divine prin ceea ce este, prin ceea ce dorește să facă și prin poziția pe care și-o construiește, în cel de-al doilea, acesta le experimentează pe toate acestea, însă prin conștiința prezenței și suportului lui Dumnezeu în viața Lui, într-o colaborare fructuoasă. Tocmai de aceea, în această a doua situație, viața se desfășoară între previzibilitate și spontaneitate, cea din urmă fiind zona de intervenție a lui Dumnezeu. Povara și presiunea pe care o presupune viața în cazul acesta sunt împărțite cu Dumnezeu, de aceea stresul este diminuat, ba chiar înlocuit cu odihna la nivelul minții, de vreme ce omul se dăruiește tot mai mult lui Dumnezeu.

Socotesc că există o înțelegere etapizată a acestui proces, care presupune o parte a omului, cu abordări în consecință, și o parte a lui Dumnezeu, cu intervenții specifice. Se poate face la acest moment un exercițiu de vocabular cu conținuturi duhovnicești aferente. Este vorba de drumul de la **credință**, ca acceptare rațională a unei viziuni asupra lumii și a omului, pornind de la o relație obiectivă cu Dumnezeu, asumată personal. Acest prim moment se dezvoltă în ceea ce putem numi **încredere** în Cel în Care am crezut și pe Care L-am cin-

stit. Și, în cele din urmă, încrederea se transformă în **încredințarea**, în sensul de dăruire, predare sau, pentru a implica un termen și mai puternic, abandonare în brațele lui Dumnezeu. Acest ultim moment corespunde sentinței Sfântului Isaac, citate mai sus. A se dăruia cineva cu toată ființa sa lui Dumnezeu, a se preda cu totul proriei Sale, *a se abandona în mâinile Tatălui, aduce cu sine odihna minții*, alternativă la stresul cotidian, de vreme ce simțământul protecției și împărțirea responsabilităților, a poverilor, ba chiar și a realităților, îi aduce o stare de confort, mai întâi mental, apoi, însoțindu-se cu simțirea, acesta îl vizează și-l cuprinde pe om în integralitatea lui.

În această situație, omul se bucură de un mediu duhovnicesc sigur, însoțit de serenitatea unei viețuiri liniștite, evitând comportamentele crispate sau rigide, cu încredere în viitor, cu perspective luminoase asupra lucrării pe care o are de îndeplinit, cu multă disponibilitate față de cei din jur, oferindu-le aprioric credit în vederea unor bune colaborări, deschis eventualelor evenimente neprevizibile sau chiar surprinzătoare, cu rezistență în fața posibilelor eșecuri, dar și cu un generos spațiu pentru exersarea în cele ale bucuriei. Toate acestea se întâmplă de vreme ce, unul ca acesta trăiește neîntrerupt cu conștiința că Dumnezeu, Părintele său, este Cel care-i poartă grija, că nimic nu se întâmplă fără știrea Lui și, în cele din urmă, că nici o situație nu se desfășoară fără să-i aducă vreun folos imediat sau de durată.

A te dăruia lui Dumnezeu este un exercițiu cu caracter punctual, dar și de durată pentru care, mai întâi, omul se nevoiește, adică se exersează ascetic, iar, pe parcurs și mai târziu, se va bucura de odihna unei conștiințe și prezențe vii. Pacea lăuntrică este direct proporțională cu dăruirea de sine a omului lui Dumnezeu. Se regăsește în această dăruire întruparea îndemnului liturgic *„pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm”*, ca program de viață cotidian adresat, cu precădere, omului actual care se încapățânează să trăiască viața de unul singur. Este o chemare, este o alegere, dar, mai ales, este o nevoie umană, care se deschide în bucuria și pacea unei viețuiri împreună cu Domnul, odihna noastră: *„Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni pe voi. Luați jugul Meu asupra voastră și învațați-vă de la Mine, că sunt blând și smerit cu inima și veți găsi odihnă sufletelor voastre”* (Matei 11, 28-29).

**Evenimentul muzical
„Cântările Cerului”, Ediția I**

Darius Echim

Leste 500 de tineri au concertat la Catedrala Mitropolitană „Adormirea Maicii Domnului” din Cluj-Napoca, sâmbătă, 27 mai 2023, în cadrul evenimentului muzical „Cântările Cerului”, ediția I, inițiat de Organizația Creștină „Agape”. Manifestarea, cu tineri și pentru tineri, a fost încadrată în tematica anului omagial 2023, proclamat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române ca „An comemorativ al imnografilor și cântăreților bisericești (psalți)”.

Astfel, în după-amiaza zilei, de la ora 16:00, în fața Catedralei Mitropolitane, în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, și a Preasfințitului Părinte Benedict Bistrițeanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, cei peste 500 de tineri au încântat auditoriul cu pricesne și cântări religioase închinare Domnului Iisus Hristos și Maicii Domnului, majoritatea făcând parte din Tezaurul Oastei Domnului, care anul acesta a împlinit 100 de ani de la înființare. Aceștia au fost dirijați de părintele Ciprian Taloc de la Parohia „Nașterea Domnului” din Cluj-Napoca.

În deschiderea manifestării, Părintele Mitropolit Andrei a rostit o rugăciune de binecuvântare, le-a adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură și a apreciat acțiunea de propovăduire a Domnului Hristos prin cântec. Ierarhul i-a îndemnat pe tineri să se facă pildă celorlalți „prin purtarea, cuvântul, dragostea, curăția și credința lor”, pornind de la cuvântul Sfântului Apostol Pavel adresat ucenicului Timotei: „Nimeni să nu disprețuiască tinerețile tale, ci fă-te pildă credincioșilor cu cuvântul, cu purtarea, cu dragostea, cu duhul, cu credința, cu curăția” (I Timotei, 4, 12).

Din cauza condițiilor meteorologice nefavorabile, a doua parte a concertului a continuat în Catedrala Mitropolitană, unde Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul a rostit un cuvânt duhovnicesc și le-a vorbit celor prezenți despre Sfântul Proroc David – păstor, poet, muzician și împărat –, un model pentru tinerii de azi.

De asemenea, domnul Liviu Baltă, inițiator al evenimentului și director executiv al Organizației Creștine „Agape”, a susținut o alocuțiune și a vorbit despre rolul și importanța acestui eveniment muzical, aflat la prima ediție.

Cei peste 500 de tineri prezenți, împreună cu preoții și

coordonatorii lor, au făcut parte din 26 de grupuri parohiale din cuprinsul Arhiepiscopiei Vadului Feleacului și Clujului, respectiv din județele Cluj și Bistrița-Năsăud.

Manifestarea a fost inițiată de Organizația Creștină „Agape”, în colaborare cu Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, parteneri media fiind Trinitas TV, Radio Renașterea și Creator.tv.

Organizația Creștină „Agape” din Cluj-Napoca a fost înființată în anul 2009 și este o organizație neguvernamentală creștin-ortodoxă care oferă resurse pentru creșterea copiilor, căsătorie și familie.

Duhul Sfânt – Paracletul sufletului nostru

*Duhule Sfinte, Atotputernice Dumnezeule, Mângâietorul Milostive și Apărătorul Atotputernic, Dătătorule de Înțelepciune și Lumină a Descoperirii, Care prin pogorârea Ta ai adus marginile lumii la singura cunoștință adevărată a lui Dumnezeu, vino și Te pogoară peste noi, care plângem după tine pururea, luminându-ne și sfințindu-ne, tămăduindu-ne și mângâindu-ne cu mângâierea Ta!*¹

Rasofora Irina

(Mănăstirea Mihai Vodă – Turda)

La zece zile de la Înălțarea Domnului nostru Iisus Hristos la Cer și la cincizeci de la slăvita Sa Înviere, dumnezeieștii Părinți au rânduit ca zi de prăznuire Cincizecimea sau, cum mai este numită în popor, *Rusaliiile*, pentru că într-un fel – ca anotimp – ea coincide cu o veche sărbătoare în care strămoșii noștri romani sărbătoreau trandafirii, rozele (termenul provine de la cuvântul „Rosalia”).

Praznicul Cincizecimii încheie și desăvârșește astfel ciclul sărbătorilor pascale, fiind legat – atât ca eveniment istoric, dar mai ales ca eveniment definitoriu în iconomia mântuirii noastre – de praznicul Învierii și al Înălțării Domnului.

Această sărbătoare a Pogorârii Sfântului Duh o putem considera drept un al doilea Paște, căci în vreme ce Învierea Domnului – cel dintâi Paște – ne trece de la un mod efemer de existență, adică de la moarte la viață și de la întuneric la lumină, acest al doilea Paște face trecerea de la ceea ce numim viață pecetluită de căderea adamică la o viață plină de sfințenie, dăruindu-ne posibilitatea renașterii, înnoirii și înobilării noastre sufletești.

Rugăciunea de cerere cu care debutează marea majoritate a slujbelor obștești și particulare este rugăciunea *Împărate Ceresc*. Acest „îmn provenit din cântările Cincizecimii”² este un strigăt de implorare a milei cerești, a mângâierii părintești pe care doar un Tată iubitor poate să le reverse prin Duhul Său peste copiii Săi cei oropsiți.

În centrul întregii compoziții predomină câtevatribute pe care omul le adresează Duhului, numiri dumnezeiești prin care cea de-a treia Persoană a Sfintei Treimi este recunoscută. Acestea sunt:

1. „*Împărate Ceresc*”; 2. „*Mângâietorul*”; 3. „*Duhul Adevărului*”; 4. „*Vistierul bunătăților*”; 5. „*Dătătorule de viață*” și în cele din urmă: 6. „*Bunule*”.

Dintre acestea, titlul asupra căruia se oprește atenția noastră este cel de Mângâietor. Încă fiind Domnul Hristos în lume, împreună cu Sfinții Apostoli, i-a încredințat pe aceștia de prezența, permanența și mângâierea Preasfântului Duh, spunându-le: „*Și Eu Îl voi ruga pe Tatăl, și alt Mângâietor vă va da vouă, pentru ca să rămână cu voi, Duhul Adevărului, pe Care lumea nu-L poate primi, pentru că nu-L vede și nici nu-L cunoaște; Îl cunoașteți voi, de vreme ce la voi rămâne și întru voi va fi*” (Ioan 14, 16-17). Acest text în originalul ediției grecești Nestle-Aland este tradus astfel: „*καὶ ὁ ἐρωτήσω τὸν πατέρα καὶ ἄλλον παρακλιτὸν δώσει ὑμῖν, ἵνα μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα ἢ, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας...*”. Corespondentul în limba greacă pentru substantivul „Mângâietor” este *παράκλητος* (paraklitos). În dicționarul grec-român îl găsim în traducere cu echivalentul său „cel care este chemat alături, apărător, mijlocitor, mângâietor”³.

Misiunea acestui „Paraclet Care rămâne” (Ioan 14, 17) până la cea de-a doua Venire a lui Hristos este întâi de toate mărturia pe care o dă despre Fiul (Ioan 15, 26). În al doilea rând „Paracletul” îi umple de putere mărturisitoare pe ucenici, călăuzindu-i spre a depune mărturie despre Adevăr (Ioan 16, 13). Dat fiind acest ultim fapt, vom spune că evenimentul prin care Duhul Sfânt, ca Persoană, iese pentru prima dată din umbra Tatălui și a Fiului este Cincizecimea, Pogorârea Mângâietorului.

Din cele de mai sus reiese astfel că Duhul Sfânt este Mângâietorul sufletului nostru, Cel care prin harul Său mângâie inima noastră în întristări și apăsări de tot felul. Ce dar frumos și ce bucurie mare să fii însoțit și mângâiat de Sfântul Duh, să știi că ai un Mângâietor prețios și un Sprijinitor de nădejde pe calea mântuirii.

Prin revărsarea harului mângâietor inima devine curată și se realizează astfel o apropiere tainică a omului de Dumnezeu. Sintagma – „*inimă curată*” – pe care împăratul și proorocul David o folosește în psalmul 50 se regăsește în scrierile Vechiului Testament încă în câteva locuri (III Rg 3, 6; 9, 4-5; I Par 29, 17; II Par 19, 9; Is 38, 3; Tob 8, 7; Sir 1, 31), unde este întrebuințată nu neapărat în contextul pocăinței (cf. Ps. 50, 11), ci în mod deosebit pentru a sublinia valoarea de care se bucură omul în ochii lui Dumnezeu. Astfel, în cartea a III-a a Regilor, citim: „*Și a zis Solomon: «Tu ai făcut cu robul Tău David, tatăl meu, mare milă; și, pentru că el s-a purtat cu vrednicie și cu dreptate și inimă curată înaintea Ta, nu ți-ai luat această milă mare de la el; și i-ai dăruit fiu pe tronul lui, precum și este aceasta astăzi»*” (3, 6).

În limbajul sapiențial al Vechiului Testament, starea sufletească sau viața interioară a omului este definită ca o stare a inimii. Astfel, o inimă se cunoaște – în mod indirect – prin ceea ce exprimă fața („*Inima omului schimbă fața lui ori spre bune, ori spre rele. Fața veselă este semn că inima într-o bună vreme se va răsturnea*” – Sir 13, 30-31), prin ceea ce spun buzele („*Inima celui înțelept dă înțelepciune gurii lui și pe buzele sale sporește știința*” – Pilde 16, 23) sau prin ceea ce atestă faptele („*Spioială de argint care îmbracă un vas de lut, așa sunt buzele miroase și o inimă rea. Cu buzele sale se preface cel ce urăște, iar înlăuntrul lui nutrește înșelăciune. Când își schimbă glasul, să nu-l crezi, căci șapte urăciuni sunt în inima lui*” – Pilde 26, 23-25). De aceea, spunem – pe bună dreptate – că propriu inimii este însușirea de „*a simți*”. Iar, în acest sens, Sfântul Ioan Gură de Aur se exprima, zicând: «Nu au atâta însemnătate faptele și osteneala noastră cât are starea inimii noastre împreună cu ceea ce dorește ea»⁴, urmat de Sfântul Simeon Noul Teolog care adaugă: «Lacrimile curătesc inima și o fac lăcaș al Sfântului Duh»⁵. Prin această lucrare a lacrimilor inima se curățește treptat, se înnoiește, devenind astfel mediu prielnic de întrupare a Duhului în străfundurile ei.

Chemarea pe care Biserica o adresează celei de a treia Persoană a Sfintei Treimi – *Vino, Mângâietorul, Duhule Sfinte, și Te sălășluiește întru noi!* – reprezintă o rugăciune scurtă cu un efect asemănător rugăciunii lui Iisus. Este vorba de Acatistul Sfântului Duh care, citit fiind, aduce foarte multă mângâiere, mai ales în vreme de ispită, necaz sau întristare. Aflat într-o relație intimă și iubitoare față de noi, Duhul Sfânt mijlocește pentru noi în două privințe: mai întâi „*vine în ajutor slăbiciunii noastre, căci noi nu știm să ne rugăm cum trebuie, ci Însuși Duhul Se roagă pentru noi cu suspine negrăite*” (Romani 8, 26), urmând ca mai apoi să ne dăruiască îndrăzneala de a-L numi pe Dumnezeu Tată după cum citim în *Epistola către Galateni* a Sfântului Apostol Pavel: „*Și pentru că sunteți fii, a trimis Dumnezeu pe Duhul Fiului Său în inimile noastre, care strigă: Avva, Părinte!*” (4, 6; cf. Romani 8, 15).

Să purcedem, așadar, și împreună cu inograful care a alcătuit icosul *Praznicului* să glăsuim din adâncul sufletului nostru, rugându-ne și zicând: „*Grabnică și statornică mângâiere robilor Tăi dă-le, Iisuse, când se întristează duhurile noastre. Nu părăsi sufletele noastre în necazuri, nu Te depărta de cugetele noastre în primejdii, ci pururea ne întâmpină pe noi. Apropie-Te de noi, apropie-Te, Cel ce ești pretutindenea; precum și cu apostolii Tăi ai fost pururea, așa și cu noi cei ce Te dorim unește-Te, Îndurate; ca uniți fiind cu Tine, să lăudăm și să slăvim pe Duhul Tău Cel Sfânt*”⁶. Chemându-L astfel în ajutor, mai ales în vremea ispitelor și a necazurilor, conlucrând cu El, vor încolți și vor crește în noi roadele cele bune: dragostea, bucuria, pacea, îndelunga-răbdare, bunătatea, facerea de bine, credința, blândețea, înfrânarea, curăția (Galateni 5, 22).

Vino, Doamne, Mângâietorul Bunule, și te sălășluiește întru noi că departe de Tine nu aflăm liniște și tihnă!

¹ Arhimandritul Sofronie, *Rugăciunea experiența Vieții Veșnice*, Editura Deisis, Sibiu, 2007, p. 61.

² Gabriel Bunge, *Icoana Sfintei Treimi a Cuviosului Andrei Rubliov sau «Celălalt Paraclet»*, Editura Deisis, Sibiu, 2006, p. 156.

³ Maurice Carrez, François Morel, *Dicționar grec-român al Noului Testament*, Societatea Biblică Interconfesională din România, București, 1999, p. 216.

⁴ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Bogățiile oratorice*, Ed. Pelerinul Român, Oradea, 2002, p. 329.

⁵ Arhim. Spiridonos Logothetis, *Inima în scrierile Sfinților Părinți: învățătura ortodoxă despre curățirea inimii*, Ed. Sophia, București, 2001, p. 60.

⁶ *Penticostar*, Editura IBMBOR, București, 1999, p. 322.

Concursul Național Catehetic „Tinerii și vârstnicii să laude numele Domnului” Oportunitate și reuniune

„Dumnezeule, Tu din tinerețile mele mi-ai dat învătătură, și eu de-acum voi vesti minunile Tale. Pân-la bătrânețe și pân-la cinstirea anilor, Dumnezeule, nu mă părăsi...”
(Psalmul 70, 18-20)

Prof. Silvia Mariana Pușcaș

L în perioada 20-21 mai 2023, la București a avut loc premiarea proiectelor catehetice calificate la etapa națională a concursului din cadrul programului „Hristos împărtășit copiilor”, organizat la nivelul Patriarhiei Române de Sectorul teologic-educational al Administrației Patriarhale.

Eparhia Clujului, a desemnat câștigător proiectul Parohiei „Sfântul Ioan Botezătorul” Mărăști, cu titlul *Uniți prin credință, unici în ființă*, care a reprezentat Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, printr-un delegat al grupului catehetic însoțit de coordonatorii proiectului.

Marea bucurie a reuniunii tinerilor, reprezentând diferite grupuri catehetice din țară a debutat oficial cu vizitarea Palatului Patriarhiei, închinarea la Sfintele Moaște din Catedrala Patriarhală și vizionarea filmului realizat de Trinitas TV, cu proiectele câștigătoare la cea de a 15 a ediție a concursului național, la Centrul pentru formare continuă Dumitru Stăniloae din București.

Un numeros sobor de preoți și diaconi, alături de Preasfințitul Părinte Varlaam Ploieșteanul, Episcop-vicar patriarhal, au urmărit prezentarea activităților din proiecte apreciind creativitatea și implicarea tuturor participanților la concursul de anul acesta. „Am constatat că ediția de anul acesta a oferit o plajă foarte diversă acțiunilor. Edițiile anterioare erau ținute pe anumite obiective foarte precise, însă ediția de anul acesta a întrunit concursuri de muzică, seri literare de poezie, piese de teatru și scenete, pelerinaje la mănăstiri, la sfinte moaște și foarte multe activități sociale, mai ales la căminele de bătrâni, precum și o creativitate foarte diversă”, a spus Preasfinția Sa (ziarul *Lumina*).

Tinerii și vârstnicii, cărora le-au fost dedicate manifestările au avut oportunitatea de a se hrăni sufletește prin catehezele biblice, exemple din viețile Sfinților părinți, din literatură și istorie prezentate de proții parohi, care s-au atașat și implicat în mod deosebit în activitățile grupului catehetic. Bucuria bunicilor și a familiilor implicate a contribuit la dezvoltare virtuților celor tineri, reușind să-și cultive dragostea, smerenia, răbdarea, încrederea în Dumnezeu, înțelepciunea, respectul față de tradiții și de valorile transmise din generație în generație.

Duminică, 21 mai 2023, după săvârșirea Sfintei Liturghii, prilejuate de hramul istoric al Catedralei Patriarhale, sărbătoarea Sfinților Mari Împărați întocmai cu Apostolii Constantin și mama sa, Elena, proiectele câștigătoare pe eparhii au fost premiate de Preafericitul Părinte Patriarh Daniel.

Concursul catehetic, a reunit reprezentanții tinerilor ortodocși din toată țara sub cupola bisericii pentru a menține vie credința și tradiția poporului român, pentru formarea catehetică și biblică a misionarilor de mâine, respectând cuvântul Mântuitorului: *Lăsați copiii să vină la Mine și nu-i opriți, căci a unora ca aceștia este împărăția lui Dumnezeu. Adevărat zic vouă: Cine nu va primi împărăția lui Dumnezeu ca un copil nu va intra în ea. Și, luându-i în brațe, i-a binecuvântat, punându-și mâinile peste ei* (Marcu 10, 11-16).

Prin Duhul – din trecutul istoriei în prezentul creștin

Pr. prof. univ. dr. Stelian Tofană

(Universitatea „Babeș-Bolyai”
Facultatea de Teologie Ortodoxă)

1. Peste cine s-a pogorât Duhul Sfânt?

Pogorârea Duhului Sfânt, în ziua Cincizecimii iudaice, constituie, înainte de toate, împlinirea făgăduinței Mântuitorului, făcută Apostolilor Săi, în seara Cinei celei de Taină: „Eu Îl voi ruga pe Tatăl, și alt Mângâietor vă va da vouă, pentru ca-n veac să rămână cu voi, Duhul Adevărului, pe Care lumea nu-L poate primi, pentru că nu-L vede și nici nu-L cunoaște; Voi Îl cunoașteți, de vreme ce rămâne la voi și va fi întru voi” (In 14, 16-17).

Evenimentul venirii Duhului este istorisit de Evanghelistul Luca, clar, concis, în cartea *Faptele Apostolilor*, capitoul 2. Să ne reamintim, în câteva cuvinte, partea de început, așa cum autorul a consemnat-o în scris. Sfântul Luca ne spune că Apostolii erau adunați „la un loc, toți într-un cuget”. Și iată că „fără de veste s-a făcut din cer un vuiet ca de suflare de vânt, ce vine repede, și a umplut toată casa unde ședeau. Și limbi ca de foc li s-au arătat, împărțite, și au șezut pe fiecare din ei. Și s-au umplut toți de Duh Sfânt și au început să grăiască în alte limbi, precum le dădea lor Duhul a grăii” (Fap 2, 2-4).

Uluiți de acest fenomen, care nu se arăta a fi ceva ce se petrecea în fiecare zi, Apostolii au ieșit afară și au început să vorbească cu cei care, la auzul sunetului aceluia, se adunaseră în jurul casei. Cei care-i ascultau erau de mai multe naționalități, „din tot neamul de sub cer” (Fap 2, 5).

Expresia „din tot neamul de sub cer” este o metaforă a autorului (Luca), prin care trebuie să înțelegem oameni din diaspora iudaică, veniți la Ierusalim pentru sărbătoarea Cincizecimii, emigranți care-și pierduseră limba maternă, vorbind-o pe aceea a țării în care trăiau și cărora li se adăugau și prozeliții, adică păgânii convertiți la iudaism. Iată cine erau aceștia, aflați la Ierusalim, în acel moment: „Parți și Mezi și Elamiți și cei ce locuiesc în Mesopotamia, în Iudeea și în Capadocia, în Pont și în Asia, în Frigia și în Pamfilia, în Egipt și în părțile Libiei cea de lângă Cirene, și Romani aflați în trecere, Iudei și prozeliți, Cretani și Arabi” (Fap 2, 9-11). Toți aceștia îi înțelegeau perfect pe Apostoli în ceea ce ei grăiau. Așadar, fiecare îi înțelegea în limba lui de acasă, în limba lui maternă, pe care Apostolii o vorbeau.

Evenimentul venirii Sfântului Duh, în ziua Cincizecimii (Fap 2, 1-4), este descris de către Evanghelistul Luca prin intermediul unei incluziuni: „erau toți (πᾶντες) împreună la un loc” (2, 1) și „s-au umplut toți (πᾶντες) de Duh Sfânt” (2, 4). Fenomenului auditiv - „vuietul ca de suflare de vânt” (2, 2) - i se adaugă un altul, cu caracter vizual: „limbi ca de foc li s-au arătat, împărțite, și s-au așezat pe fiecare din ei” (2, 3), adică peste Apostoli și nu peste toți cei care erau împreună cu ei, adunați la un loc, și anume cei 120 de Ucenici (cf. Fap 2, 15 urm.). Susțin acest punct de vedere, întrucât promisiunea venirii Duhului, la ultima Cină Pascală, s-a dat numai Apostolilor, nu și celorlalți ucenici, aceștia nefiind prezenți la acest eveniment, petrecut doar cu câteva ceasuri înainte de Pătimirea Sa (cf. In 13, 2-4; 14, 26.31; 15, 19). Așadar, cuvântul „toți” (πᾶντες) trebuie referit numai la Apostoli, nu și la ceilalți Ucenici și „frați”, care erau împreună cu Apostolii Domnului.¹

¹ Mitropolitul Bartolomeu crede la fel. În nota de la versetul 1, referitor la cuvintele „erau toți (πᾶντες) împreună la un loc”, spune: „Cei Doisprezece Apostoli” (cf. BARTOLOMEU V. ANANIA, *Biblia sau Sfânta Scriptură*, Ediție jubiliară a Sfântului Sinod, București 2001, p. 1586). J. Fitzmyer crede, însă, că „All” (πᾶντες) presumably refers to the 120 (1:15), hence including those mentioned in 1:13-14” (cf. JOSEPH A. FITZMYER, *The Acts of the Apostles* (The Anchor Bible), New Haven and London, 1988, p. 237). Vezi detalii și la CRAIG S. KEENER, *Acts. An Exegetical Commentary* (1, 1-2, 47), Vol 1, Baker Academic, Grand Rapids, Michigan, 2012, pp. 804-807.

Sf. Ioan Gură de Aur este de părere că Duhul Sfânt S-a coborât peste toți cei 120 prezenți – Apostoli și Ucenici: „S-a pogorât numai peste cei Doisprezece Ucenici? NU! Nicidcum! El s-a pogorât peste toți o sută douăzeci... Luca n-ar fi spus toți, deși aici erau și Apostolii, dacă și

2. Efectul pogorării Duhului Sfânt

Desigur, ne întrebăm, după 2000 de ani: Este această istorisire a Pogorării Duhului Sfânt, pentru noi, cei de azi, credibilă și convingătoare? Care sunt argumentele raționale în virtutea cărora să primim această minune ca fiind adevărată? Amintesc doar două dintre acestea:

a. „Transformarea” Apostolilor

Desigur, tot acest mod de descriere a efectului venirii Duhului peste Apostoli, manifestat în vorbirea de limbi străine, fără să fi fost învățate în prealabil, sfidează orice logică omenească. Și trebuie să recunoaștem că așa este. Dar este așa numai după logica noastră pământească. Ne mirăm, ne întrebăm, și nici mirarea și nici întrebarea nu ni le pot lua nimeni. Avem dreptul și să ne mirăm și să ne întrebăm! Important este, însă, ce răspuns găsim la mirarea și la întrebările noastre.

Așadar, pot avea evenimentele, în cazul nostru, vorbirea Apostolilor în limbi neînvățate de ei, și o altă logică decât aceea pe care noi o înțelegem? Desigur, că da! E logica lui Dumnezeu. Și logica lui Dumnezeu o putem descifra doar cu ajutorul Sfintei Scripturi, pentru că ea pornește, aproape întotdeauna, de la alte premise decât cele înțelese de noi. Pe acestea le acceptăm și le recunoaștem doar pe bază de credință.

me, vorbirea în limbi de către Apostoli, propovăduind, astfel, Evanghelia până la marginile pământului. Deci, și până la noi, cei de azi. Noi ne-am născut, ca și creștini, din efectul Duhului de la Rusalii! Apostolul Andrei, care ne-a încreștinat, și care a propovăduit în ținutul Scitiei (și Dobrogea, de azi) n-a putut vorbi o altă limbă decât aceea a strămoșilor noștri traco-daco-geți, pe care n-a învățat-o, dar pe care Duhul i-a dat să o vorbească.

b. Biserica creștină intră în istorie

La predica lui Petru, explicând ce se petrece acolo, mulțimea adunată realizează minunea. N-au pus întrebări de genul: Cum e posibil acest lucru? Cum să ne explicăm faptul la care suntem martori? etc. Toate întrebările posibile și logice referitoare la ceea ce se petrecea acolo, au fost îngropate în acest esențial: *Bărbați frați, ce să facem?* (Fap 2, 37). Totul era atât de copleșitor, că nu mai era loc pentru alte întrebări și explicații. Mulțimea de oameni simțea că e momentul în care trebuie să intre în legătură cu viața și cu destinul lor altfel decât au făcut-o până atunci. Când ni Se arată și ni Se descoperă Dumnezeu trebuie să facem ceva aparte, ceva mai deosebit decât ceea ce e obișnuit.

Și Petru le explică ce trebuie să facă: „Pocățiți-vă, și fiecare din voi să se boteze în numele lui Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor voastre; și veți primi darul Sfântului Duh” (Fap 2, 38). El va lucra și prin voi așa cum lucrează acum prin noi. Răspunsul la întrebarea *Ce să facem?* a fost: „s-au convertit, la creștinism, îmbrățișând Evanghelia lui Iisus, ca la 3000 de suflete” (Fap 2,41). Aceasta e prima comunitate creștină.

Cu ea apare în istorie Biserica creștină ca instituție divină văzută, născută nu dintr-o putere omenească, ci dintr-una dumnezeiască și pe care, de atunci și până astăzi, și până la marginea timpului, o va comunica lumii întregi, tuturor celor ce vor crede în puterea ei și în Evanghelia lui Iisus². Așadar, la Rusalii s-a născut Biserica creștină ca instituție istorică, divino-umună. Și în cea de atunci, ne găsim și noi, astăzi, și toți cei ce vor veni după noi până la sfârșitul lumii. Nimeni n-a biruit-o, nimeni n-a reușit să o distrugă, deși nu puțini au fost, și mai sunt și astăzi, care s-au luptat și se mai luptă cu ea. Toți au pierdut lupta cu ea, astfel că ea rămăs neclintită prin vitregiile istoriei.

3. Din trecutul istoriei în prezentul creștin

Aș dori, acum, la încheiere, să reflectăm la o întrebare, la care să ne răspundem fiecare în taina inimii. După mai bine de 2000 de ani de creștinism, de prezență a Duhului Sfânt în viața Bisericii și în viața personală a fiecăruia, pentru că la Botez primim prima oară pe Duhul Sfânt, cu nenumăratele lui daruri, cum ne putem da seama dacă trăim cu Duhul, dacă viața noastră trăiește sub auspiciile Duhului Sfânt? Este prezent Duhul Sfânt în viața noastră?

Criteriul de recunoaștere ni-l dă Sfântul Apostol Pavel în *Epistola către Galateni*. Iată ce spune el: „Iar roada Duhului este iubire, bucurie, pace, îndelungă-răbdare, bunătate, facere de bine, credincioșie, blândețe, înfrânare, curăție; împotriva unora ca acestea nu este lege” (5, 22-23).

Dacă nu există pace, iubire, liniște, îndelungă-răbdare, bunătate, credincioșie, blândețe, în viața noastră, în familia noastră, în viața copiilor noștri, în comunitatea noastră, să știți că acolo nu e Duhul. Și unde nu e Duhul acolo sunt faptele reverse Duhului. Și tot Sfântul Pavel ni le înșiră și pe acestea, în aceeași Epistolă. Iată ce spune el: „Iar faptele trupului sunt cunoscut ca unele ca acestea: desfrânare, necurăție, nerușinare, idolatrie, vrăjitorie, dușmănie, certuri, gelozii, întărâtări, gâlcevi, dezbinări, erezii, invidii, ucideri, beții, chefuri și cele asemănătoare acestora, asupra cărora vă previn – așa cum v-am mai prevenit – că cei ce fac unele ca acestea nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu” (Gal 5, 20-21).

Așadar, acolo unde stăpânesc astfel de păcate, acolo nu e Duhul. Și unde nu e Duhul, acolo e iadul! Și în multe inimi, și în multe case, este iadul. Și-atunci, ce trebuie să facem, ca să scăpăm de iad? Nimic mai mult decât să urmăm îndemnul aceluiași Apostol: „Dacă trăim cu duhul, cu duhul să și umblăm!” (Gal 5, 25).

Pescarii de odinioară, neînvățați, aproape analfabeți, devin acum învățați, autori de metafore, de poeme, de cârți, de *Evangheliile* scrise atât de frumos și pe care le avem păstrate în textul *Noului Testament*; devin predicatori, și încă predicatori cu logică, coerenți, cu un sistem de gândire; fricoșii de odinioară devin acum îndrăzneți, eroi. Și nu numai unul, ci toți! În fața Sinedriului, după ce sunt arestați, mărturisesc cu curaj noul lor crez. Sfântul Luca consemnează: „Iar Petru și Ioan, răspunzând, le-au zis: ‘Judecați dacă înaintea lui Dumnezeu este drept să ascultăm de voi mai mult decât de Dumnezeu; că noi nu putem să nu vorbim despre cele ce-am văzut și-am auzit’” (Fap 4, 19-20).

N-au învățat la nicio școală și, totuși, acești oameni, după pogorârea Sfântului Duh, încep să scrie, și încă logic, profund, filozofic. Încep să vorbească limbi pe care nu le-au învățat, iar toți cei ce-i ascultau, îi înțelegeau. Duhul le-a schimbat statutul: din neînvățați, devin învățați, din fricoși, devin îndrăzneți, din pescari, misionari în lume!

Toate acestea sunt fapte evidente, consemnate de istorie și de experiențele din ea, și de care noi nu ne putem îndoi. Sunt fapte ajunse la noi prin martori oculari. Aceste fapte sunt efectul lucrării Duhului în lume prin ei și prin urmașii lor, ajunse până la noi. Și astfel, toți suntem contemporani cu evenimentul Rusaliiilor. Cum? Ca beneficiari ai efectului pogorării Sfântului Duh, și anu-

cei alții n-ar fi fost părtași la darul acesta” (Cf. Sf. IOAN GURĂ DE AUR, *Omilia la Fapte* (Omilia a 4-a), Ed. „Performantica”, Iași 2010, 82-83).

² Cf. Stelian TOFANĂ, *Studiul Noului Testament* (Curs pentru anul I de studiu), Cluj-Napoca 2005, p. 262.

Mitropolitul Andrei Șaguna (1808-1873).

O evocare la 150 de ani de la trecerea în eternitate

CȘ III Dr. Dr. Mircea-Gheorghe Abrudan

În 28 iunie 2023 se împlinesc o sută cincizeci de ani de la trecerea la cele veșnice a celui mai mare arhieru al Bisericii Ortodoxe din Transilvania tuturor timpurilor, Sfântul Mitropolit Andrei Baron de Șaguna. Activitatea și personalitatea sa domină istoria noastră bisericească și națională în modernitate, rămânând pentru toate generațiile următoare până în ziua de astăzi un strălucit și unic reper pastoral-misionar, social-național și politic-diplomatic, iar opera și moștenirea sa teologică o inepuizabilă sursă de inspirație. Altfel spus, statura șaguniană reprezintă un vrednic model de arhipăstorie, iar tradiția șaguniană un valoros patrimoniu din care viața noastră bisericească, culturală și națională se poate mereu înnoi. În același timp, ne amintim că pentru noi cei din Eparhia Clujului Sfântul Mitropolit Șaguna este alături de Sfântul Voievod Ștefan cel Mare unul dintre părinții fondatori ai eparhiei noastre, lui aparținându-i paternitatea proiectului de reînființare a acestei episcopii.

În după-amiaza zilei de sâmbătă, 16/28 iunie 1873, adormea în Domnul în reședința sa din Sibiu, marele arhiepiscop și mitropolit al românilor ortodocși din Transilvania și Ungaria, Andrei Baron de Șaguna. Nu pășise decât pe cea de a 65-a treaptă a vieții pământești, însă sfârșitul îi fusese grăbit, conform fișei medicale, de o combinație de probleme cardiace, ateroscleroză și extenuare fizică. Din alte surse de epocă aflăm că ani de zile l-a chinuit o hernie, pe care a ascuns-o sub brâuul vânat, cu care-l vedem surprins în fotografii, și o durere de picioare, generată se pare de gută, pe care a tratat-o la băile termale de la Vâlcele, Covasna, și Mehadia (Băile Herculane). Plâns de întreaga societate transilvană, încârcat cu elogi de demnitarul statului austro-ungar și de împăratul Franz Joseph, mitropolitul a fost prohodit și condus pe ultimul drum, „fără pompă, fără muzică și fără predică”, după cum însuși dispusese prin testament¹, fiind în cele din urmă coborât în gila Rășinarilor, lângă streășina bisericii mari a acestei localități de români demni, harnici și darnici, din care au odrăslit în veacurile din urmă figuri marcante ale culturii române, precum Sava Popovici Barcianu, Octavian Goga și Emil Cioran. Locul său de veci, peste care s-a edificat ulterior un frumos mausoleu existent și în ziua de astăzi, a fost zeci de ani loc de pelerinaj, unde s-au închinat cu reverență și evlavie ierarhi și preoți ai Bisericii, țărani și oameni de cultură, politicieni și capete încoronate, veniți la Rășinari pentru a găsi și a se împărtăși – cum a scris la un moment dat Nicolae Iorga – din puterea, crezul și spiritul lui Șaguna „ca de o sfântă împărtășanie, de sufletul care a fost în el”². A străjuit din acest mausoleu iubita-i națiune și biserică până în toamna anului 2011, când, în urma consacrării lui în galeria Sfinților Români de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, a fost deshumat și adus, în cadrul unei impresionante procesiuni, în cetatea Sibiului, relicvele sale fiind păstrate spre cinstire în marea Catedrală Mitropolitană „Sfânta Treime”, pe care deși și-o dorise și al cărei proiect edilitar îl inițiasse în anul 1852, nu a mai apucat să o și edifice.

Aidoma impozantului edificiu eclezial românesc de tradiție bizantină, înălțat între zidurile medievale ale burgului săsesc, Mitropolitul Andrei Șaguna a fost și rămâne un simbol al demnității românești într-o Transilvanie, care până la mijlocul veacului al XIX-lea fusese dominată de trei națiuni politice – ungurii, sașii și secuii – care refuzaseră, în mod repetat, să-i recunoască națiunii române dreptul la o existență fraternală, legiuită și egală, nu tolerată și subordonată. Majoritatea istoricilor și teologilor care s-au aplecat asupra vieții și activității sale – între care trebuie reținute numele proeminente ale lui Nicolae Popea (1826-1908), Ioan Lupaș (1880-1967), Keith Hitchins (1931-2020), Mircea Păcurariu (1932-2021), Nicolae Bocșan (1947-2016) și Johann Schneider (n.1963) –, au arătat că orice evaluare a locului mitropolitului Șaguna în dezvoltarea istorică a românilor ardeleni este indisolubil legată de toate palierele esențiale ale activității omului și aspirațiilor umane: spiritual-bisericesc, social-politic și cultural-național. Pe scurt, orice istorie a Transilvaniei secolului al XIX-lea nu poate fi scrisă fără a se pomeni numele lui Andrei Șaguna.

Născut la Miskolc, în nord-estul Ungariei, la 20 decembrie

1808/1 ianuarie 1809 în familia negustorilor macedo-români, Naum și Anastasia Șaguna, Anastasiu Șaguna a avut parte de o educație aleasă începând de acasă, mai ales datorită mamei sale³, trecând apoi prin gimnaziul piarist din Pesta, continuând cu studiile superioare de drept și filosofie la Universitatea din Pesta și desăvârșindu-se cu cele teologice la Institutul Ortodox al Episcopiei Vârșetului și în mănăstirile sârbești din Banat și Voivodina. Crescut și format intelectual în această ambianță cosmopolită a Pestei și în mediul provincial bănățean de la începutul secolului al XIX-lea, Andrei Șaguna a dat dovadă pe întreaga durată a vieții de o deschidere culturală remarcabilă, bogatului său orizont fiind îmbogățit prin călătoriile, prietenii și responsabilitățile sau ascultările sale în cadrul Mitropoliei Carlovițului. Biblioteca sa (circa 6.000 de volume și zeci de titluri de periodice de presă), lucrările sale (teologice, istorice și canonice) și bogata sa corespondență (peste 6.000 de scrisori conservate în Arhiva Mitropoliei Ardealului) ni-l descoperă în deplina sa anvergură de ierarh cărturar și abil diplomat, cu un pronunțat caracter poliglot, vorbind și scriind fluent în patru limbi: românește, maghiară, germană și sârbește, la care se adaugă limbile clasice greacă și latină, slavona bisericească, iar în ultima parte a vieții s-a străduit să învețe ebraica și franceza.

Mitrop. Andrei Șaguna, Ludwig Kandler, Săliște, 1904

Privind viața și activitatea sa desfășurată pe diferite planuri – eclezial, social, politic, național, cultural-educațional – observăm că Sfântul Mitropolit Andrei Șaguna a inițiat și desăvârșit în cei 27 de ani, cât s-a aflat la cârma Bisericii Ortodoxe din Transilvania (1846-1873), o veritabilă acțiune de renaștere bisericească a Ortodoxiei transilvănene. Hirotonit arhieru în catedrala mitropolitană din Carloviț, la 18 aprilie 1848, episcopul Andrei Șaguna lansa strategia sa pastorală afirmând: „se cere de la mine, ca prin ocârmuirea mea să se pună în lucrare reînvierea diecezei noastre transilvane și reînvierea aceasta să corespundă trebuinței bisericii, mântuirii poporului și spiritului timpului”⁴. Pentru ducerea la îndeplinire a țelului său, ierarhul a întreprins numeroase acțiuni, din sânul cărora nu au lipsit o rodnică activitate politică, o jertfelnică acțiune de organizare și reorganizare a sistemului școlar confesional, de pe lângă parohiile vaste sale eparhii, o rectorie a Seminarului teologico-pedagogic de la Sibiu, cu menirea de a forma viitori preoți și dascăli bine pregătiți, care să facă față provocărilor sociale, naționale și confesionale ale vremii, o continuă slujire liturgică și inițiativă pastorală, menită să resusciteze viața social-culturală a parohiilor și credincioșilor ortodocși, aduși în pragul epuizării din pricina prigoanelor antiortodoxe și prouniatiste ale autorităților civile, centrale, regionale sau locale, și, nu în ultimul rând, o activitate publicistică și editorială extrem de vastă pentru acea perioadă, prin publicarea și editarea ziarului „Telegraful Român” – cel mai vechi periodic românesc cu apariție neîntreruptă începând cu 1 ianuarie 1853 până în prezent –, dar și a nu-

meroase lucrări teologice, istorice, literare și pedagogice.

Situație de două decenii în fruntea mișcării naționale a românilor din Transilvania (1848-1868), Șaguna nu a urmărit o carieră politică, ci a condus treburile națiunii în conformitate cu căile tradiționale ale predecesorilor săi. Arhivele vieneze, budapestane și transilvănene conțin nenumărate dovezi ale prestigiului și trecerii de care s-a bucurat în fața cercurilor aulice, dar și a faptului că „episcopul neunit al Ardealului”, din umilit, tolerat și încorsetat, cum era înainte de pașoptism, devenise o voce românească respectată în mediile guvernamentale vieneze și budapestane. De un astfel de prestigiu social și de o asemenea anvergură politică nu s-a mai bucurat niciun ierarh român. Cu toate acestea, succesele și contribuțiile șaguniene cele mai de durată la dezvoltarea istorică românească se găsesc în activitățile sale bisericești. Prin restaurarea scaunului mitropolitan ortodox al Transilvaniei, dar mai ales prin organizarea mitropoliei pe bazele Statutului Organic, Ortodoxia transilvană și-a recăpătat dimensiunea sinodală devenind, prin antrenarea tuturor membrilor Bisericii în gestiunea și conducerea treburilor ei, bastionul de rezistență în fața secularismului și a politicii de maghiarizare a guvernelor de la Budapesta după inaugurarea regimului austro-ungar în anul 1867. Astfel, prin întreaga sa activitate organizatorică, politică și culturală, mitropolitul Șaguna a făcut din Biserica Ortodoxă a românilor din Transilvania și Ungaria o forță socială mai activă decât fusese vreodată, înzestrând-o cu instituții puternice și reglementând participarea laicilor în organizarea și funcționarea ei la toate nivelele, făcându-o în felul acesta mai răspunzătoare la nevoile și dorințele masei credincioșilor. Toate împlinirile sale principale au fost îndreptate spre realizarea armoniei dintre spiritualitatea launtrică a Ortodoxiei, care transformă ontologic viața omului, din interior schimbându-i inima și mintea prin lucrarea Duhului Sfânt, și formele exterioare ale organizării sociale, care au menirea să satisfacă năzuințele imediate ale unei națiuni către progres politic, economic și cultural.

*

Păstorii, slujitorii și fiii Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului trebuie să știe că Sfântul Mitropolit Andrei Șaguna este inițiatorul proiectului înființării unei noi episcopii ortodoxe în arealul geografic nord-transilvan, a cărei reședință să fie stabilită în orașul Cluj. Ideea a fost lansată în 26 iulie 1863 în contextul tratatelor ierarhului cu guvernul de la Viena în scopul restaurării mitropoliei ortodoxe românești. Conform proiectului șagunian noua mitropolie urma să-i cuprindă pe toți românii ortodocși din Imperiul Austriac, organizați în șase eparhii, pe lângă cele trei existente la Arad, Sibiu și Cernăuți, urmând a fi înființate alte trei: la Caransebeș pentru Banatul de Munte, la Timișoara pentru Banatul de Câmpie și la Cluj pentru Transilvania superioară, propunerea sa bazându-se pe realitatea demografică a credincioșilor ortodocși români, în număr de peste două milioane. Linia de demarcație între eparhiile ardeleni trebuia stabilită pe cursul râului Mureș, arhidieceza cuprinzându-i pe cei aproximativ 400.000 de credincioși de la sud de Mureș, iar noua dieceză clujeană pe cei aproximativ 300.000 de credincioși de la nord de Mureș⁵. Andrei Șaguna a adus în discuție subiectul noilor episcopii românești în cadrul ședințelor Sinodului episcopilor ortodocși din Monarhia Habsburgică, desfășurat la Carloviț între 11 și 15 septembrie 1864. La punctul 4 al ultimei ședințe din 15 septembrie, sinodali și-au însușit propunerea episcopului Șaguna, acceptând ca noua mitropolie românească din Transilvania și Ungaria să cuprindă cinci eparhii, dintre care „două să fie în Transilvania și trei în Ungaria”, ținându-se astfel cont de „numărul de suflete atât de însemnat” din aceste regiuni⁶.

Se observă în mod limpede că mitropolitul Andrei Șaguna era deplin conștient de necesitatea înființării unei noi episcopii în arealul geografic intracarpatic, sperând în stabilirea și alegerea unui episcop român ortodox cu sediul în orașul Cluj, care să-i cuprindă sub jurisdicția sa canonică pe cei aproximativ 300.000 de români ortodocși care locuiau în Transilvania superioară, la nord de Mureș. Dezideratul șagunian nu a fost împlinit în totalitate atât din cauza opoziției acerbe a ierarhiei sârbești cu privire la separația ierarhică din Banat, cât și datorită refuzului episcopului Eugen Hacman de a accepta încorporarea Episcopiei Bucovinei în noua mitropolie a transilvănienilor, propunând înființarea unei Mitropolii a Bucovinei. În cele din urmă, la 24 decembrie 1864, împăratul Franz Joseph a aprobat înființarea mitropoliei românești, egală în rang și demnitate cu cea sârbească de la Carloviț, a ridicat „Biserica episcopescă din Transilvania la demnitatea mitropolitană” și l-a numit pe Andrei Șaguna „Arhiepiscop și Metropolit al românilor greco-orientali din

¹ Mitropolitul Andrei Șaguna. Texte alese, selecție realizată de Mircea Păcurariu, Constantin Necula, Paul Brusznowski, Editura Andreiana, Sibiu, 2010, p. 186.

² N. Iorga, Viața românească în Ardeal, vol. V, Editura Saeculum, București, 2008; Idem, Ce pățimesc frații noștri, Editura Saeculum, București, 2011.

³ Pr. Acad. Ioan Lupaș, Scrieri alese despre mitropolitul Andrei Șaguna, Ediție, studiu introductiv și note de Dr. Mircea-Gheorghe Abrudan și Pr. Petru-Toader Damian, Editura Andreiana, Sibiu, 2021, p. 99-134.

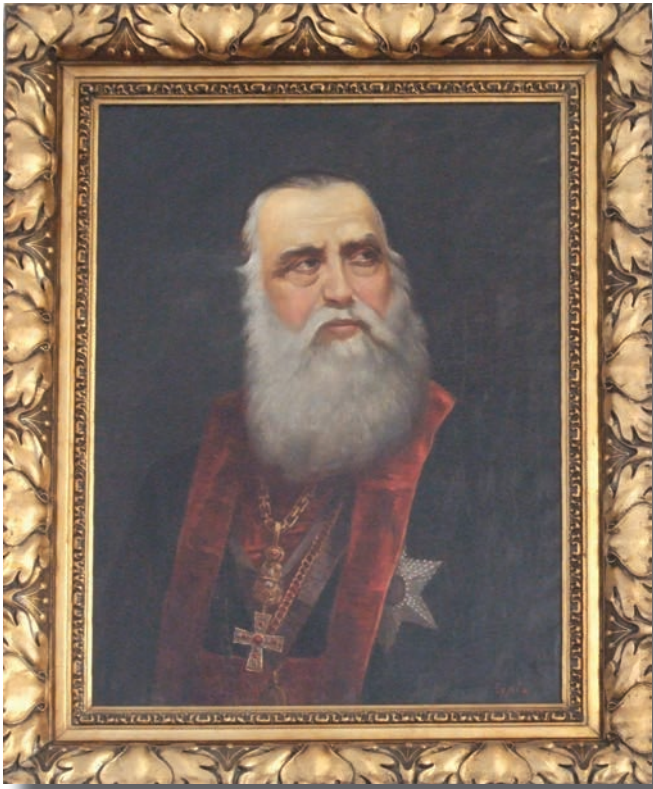
⁴ Mitropolitul Andrei Șaguna, Texte alese, p. 11.

⁵ Ilarion Pușcariu, Metropolia românilor ortodocși din Ungaria și Transilvania. Studiu istoric despre reînființarea metropoliei, împreună cu o colecțiune de acte, Tiparul Tipografiei Archiepiscopale, Sibiu, 1900, p. 210-216.

⁶ Acte oficiale, privitoare la înființarea Mitropoliei gr. resarităne a Românilor din Transilvania, Ungaria și Banat, Tipografia arhidiecezană, Sibiu, 1867, p. 19-20.

Transilvania și Ungaria". În anul următor, Curtea de la Viena a acceptat înființarea Episcopiei Caransebeșului, Mitropolia românilor fiind constituită din trei eparhii sufragane: *Arhidieceza Ardealului*, cu reședința la Sibiu, *Episcopia Aradului*, cu sediul la Arad, și *Episcopia Caransebeșului*, cu sediul în Caransebeș. Spiritul pragmatic al mitropolitului Andrei Șaguna nu s-a lăsat înfrânt în momentul în care împăratul și guvernul nu i-au aprobat cererea înființării celor două episcopii noi la Timișoara și Cluj, ci a lăsat împlinirea acestui deziderat în seama succesorilor săi și a Congreselor Naționale Bisericești, înscriindu-l în testamentul său.

Legătura mitropolitului Andrei Șaguna cu Episcopia Clujului a fost remarcată în epocă de Nicolae Ivan (1855-1936) cu două decenii înainte de a fi ales întâiul episcop al reînviatelor Eparhii a Vadului, Feleacului și Clujului. Într-un volum apărut la Sibiu, în anul 1901, asesorul consistorial atrăgea atenția asupra datoriei forurilor decizionale bisericești de a duce la îndeplinire prevederile testamentare ale mitropolitului Șaguna referitoare la înființarea episcopioilor noi de la Timișoara, Oradea și Cluj. Părintele Ivan era de părere că într-o primă fază trebuiau constituite două consistorii noi la Cluj și Timișoara, cel din Cluj urmând a se compune „din părțile nordice ale Transilvaniei, care sunt prea departe de centrul actual” de la Sibiu, în fruntea lor urmând a fi aleși vicari, care „din apropiere vor priveghea și conduce cu mult mai ușor afacerile administrative și culturale” ale acestora. Asesorul atrăgea atenția asupra urgenței acestui proces legislativ și a necesității inițierii unei campanii pe lângă guvernul de la Budapesta, pentru că acest deziderat nu a fost doar o dorință a „în veci nemuritorului Andrei”, ci e o nevoie practică imperativă pentru organismul eclezial și misiunea Bisericii, a cărei conducere trebuie să vină mai aproape de „părțile mai expuse” ale ei.

Mitropolitul Andrei Șaguna, tablou în ulei, reședința mitropolitană Cluj-Napoca

Reținem astfel că ideea întemeierii Episcopiei Clujului cu reședința în capitala culturală a Transilvaniei i-a aparținut Sfântului Mitropolit Andrei Șaguna. De aceea, el trebuie cinstit după cuviință în rândul fondatorilor acestei sfinte eparhii! Această cinstire i-au acordat-o episcopul ctitor Nicolae Ivan și toți colaboratorii săi după cum reiese atât din textele pe care le-au scris și din cuvântările pe care le-au rostit de-a lungul vremii, cât și din parastasele săvârșite anual, în data de 30 noiembrie, în biserica parohială din Cluj, apoi în noua catedrală episcopală pe întreaga durată a păstoririi episcopilor Nicolae Ivan (1919-1936) și Nicolae Colan (1936-1956), după cum citim în paginile revistelor „Renașterea” și „Viața ilustrată” ori în alte ziare locale. Nu în ultimul rând, trebuie precizat că figura maiestuoasă a marelui Șaguna i-a vegheat, străjuit și inspirat pe ierarhii și consilierii eparhiali clujeni de la Nicolae Ivan încoace, un tablou în ulei pe pânză a mitropolitului fiind adus de la Sibiu de Nicolae Ivan și păstrat până în prezent în saloanele reședinței mitropolitane din Cluj-Napoca.

În loc de concluzii reproduc ideea magistrală a lui Lucian Blaga de la finalul unei conferințe dedicate mitropolitului: „Nu găsim alte cuvinte mai potrivite pentru a caracteriza pe Andrei Șaguna, omul și fața bisericească, decât acestea: el a fost întruparea duminecii printre noi”⁷.

⁷ Nicolae Ivan, *O pagină din Lupta noastră pentru existență, articole reproduse din ziarul „Telegraful Român”, Tiparul Tipografiei Arhidiecezane, Sibiu, 1901, p. 183-186.*

⁸ Lucian Blaga, *Izvoade*, ediția a 3-a, Editura Humanitas, București, 2011, p. 197.

Viața imaginară a Sfinților Mucenici Zoticos, Attalos, Kamasis și Filippos de la Niculițel

Eugen Adrian Truța

In anul 303, împăratul Dioclețian și co-regenții săi, Maximian, Galerius și Constantius Chlorus, au emis o serie de edicte de revocare a drepturilor creștinilor prin care îi condiționau să respecte practicile religioase tradiționale din Roma. La 27 septembrie 303, sub influența lui Galerius, se dă cel de-al treilea edict, prin care toți membrii clerului erau obligați să apostazieze, iar dacă refuzau erau uciși.

Plouă. 2 iunie 304. Se împlinesc aproape douăzeci ani de când Gaius Aurelius Valerius Diocletianus, Augustul, Imperatorul și Domnul lumii întregi, cunoscute nouă, sciților, duce cu multă cinste slava Romei în veacurile nestinse de focul barbar.

Mă numesc Epictet. Nu, nu sunt acel Epictet, sfânt zice-se, eu sunt roman și ca orice roman caut sensul vieții în ploaia asta neascultătoare. Se fac douăsprezece zile de când zeii varsă apele cerurilor în pocalul strâmt al țărânei noastre. Au ieșit apele. Puhoaietele își vor jertfa. Suntem în doi ale lui Cireșar și văzduhul pare mai vârtos decât la nașterea lumii din genunea neștirii. O sabie va tăia ascuțit râurile de ploaie și va despica norii pedepsitori. Așa mi-au spus oracolele când le-am întrebat despre ploii: „Astăzi, scăparea vine din teaca nemiloasă”. Nu mă pot înșela.

4 iunie și nimic. Nimicul. Nimicire. Un călăreț a intrat azi în curte. Îmi spune că Cezarul Galerius, îndemnat de Augustul Dioclețian la Sirmium, ne va salva de creștini. Ce-mi pasă?! Dimineața asta e mai ucigătoare decât orice legiune romană. Încă plouă și rămânem fără alimente. Va trebui să trimit soldații după altele, poate chiar pe cei creștini.

Spre seară, ajunge la noi un sol. Tușește cu sânge. Probabil ploaia l-a răpus. Mesajul lui vine de la Cezarul Galerius. E un edict imperial din 27 septembrie 303:

„Toate necazurile Imperiului vin de la creștinii care ne impietează cu credința lor. Sub amenințarea sabiei, sacerdoșii lor să apostazieze! Fără preoșii lor, jertfele vor putea fi aduse doar zeilor noștri!”

- Zoticos, Attalos, Kamasis și Filippos!!! Mai că era să uit de voi...

- Ordonăți!

- Înțeleg că voi sunteți creștini...dar până unde sunteți creștini?

- Până la capăt!

- Ce capăt, ce capăt?! Am nevoie să știu care din voi este sacerdot creștin. Cezarul Galerius ne-a cerut capetele lor ca jertfă zeilor noștri. Înțelegeți? Exact ca în visul meu, exact ca-n visul primit prin oracol. Decizie sau moarte!

- Visele sunt amăgirile celui viclean, murmură nedeslușit Kamasis.

- Ce spui? Zi mai tare prietene, zi mai tare!

Kamasis tremură. De frica sabiei, încercă să reia fraza, dar se opintă în cuvinte. De teamă să nu se mai împleticească, vorbește strigat.

- Hristos e singurul Dumnezeu, restul sunt amăgitori și amăgiri perfide. Visele vă sunt patimile murdare. Sângele vostru poștește iadul și fapta vă cerne în robi ai morții. De ce nu încetați să mergeți pe calea pierzării...

- Eu merg pe ce cale vreau, creștine! Eu îți dau să bei sânge pentru că știu că-n el îți capeți mântuirea, dar nu-ți dau sânge de zeu. Nu te teme, muritorule, azi vei bea sângele morții tale și ale camarazilor tăi. Spune-mi, cine dintre voi e sacerdot?

- Toți suntem preoți ai Celui de Sus, dar nu toți suntem slujitori ai altarului, spusese Filippos.

- Filippos, nu te arunca în ghearele lui, grai Attalos.

- Ba, are dreptate, spune Kamasis. Nu trebuie să ne ascundem în desișul lumii. Suntem patru creștini, iar eu sunt preotul lor.

- Soldați, luați-i! Ieșiți la râu cu toții. Azi presimt că se va opri ploaia. Kamasis, gândește-te bine. Ești pe muchia mea...

- Sunt pe muchia Celui Înviat!

- Ba, ești pe muchia mea! Executați-i pe toți patru și duceți-i apoi la Noviodunum. Raportați garnizoanei de acolo că patru sacerdoși s-au opus edictului. Bănuiesc că niciunul nu se răzgândește, nu-i așa?!

E 4 iunie. Baba Saveta închide televizorul și caută să iasă pe prispă. „De atâta amar de ploaie, s-au stricat și strugurii”, își zice ea, deși nu are decât câțiva ciorchini răsfirați pe lângă acoperișul casei. E anul 1971. Exact ca acum 1667 de ani, ploaia nu s-a oprit decât către orele opt seara. Brusc, a ieșit soarele și în lumina înnoitoare a astrului, baba Saveta deslușește silueta incertă a unei rotunjimi zidite ce se ivește de lângă valea încă bolborosind de apă. Se apropie. E ceva tocmit acolo. Va chema învățătorul satului. E vecin cu ea și e om de nădejde.

Trei luni mai târziu, au sosit cu greu și arheologii în satul Niculițel. Era 29 septembrie. Aceștia deschid cupola îngropată a basilicii și descoperă într-un sicriu comun, din scândură de brad, osemintele întregi a patru bărbați, așezate după obiceiul creștinesc, cu capul spre apus și picioarele spre răsărit. Deasupra siciului sunt două inscripții în greacă care se mai pot citi și azi: „Martirii lui Hristos” și „Martirii Zoticos, Attalos, Kamasis și Fillipos”.

În partea de jos a criptei, s-a descoperit o nișă în care s-au găsit două vase de ceramică, iar în interiorul lor rămășițele de oseminte ale altor doi mucenici, amestecate cu țărână. La gura nișei se afla o placă de piatră cu inscripția: „Aici și acolo (se află) sângele martirilor”. Nu se cunoaște numele acestora¹.

Cât îi privește pe cei patru, numele lor apar în martirologiile siriace și ieronimian, din secolul al

IV-lea, alături de alți mucenici martirizați la Noviodunum în ziua de 4 iunie (nu se cunoaște anul morții).

Faptul că au fost duși de la Noviodunum, orașul Isaccea de azi, în satul Niculițel, localitate mai ferită din calea barbarilor secolului al IV-lea, faptul că au fost înmormântați în aceeași criptă cu alți martiri mai vechi și că deasupra lor s-a ridicat prin secolul IV-V o basilică cu hramul Sfântul Atanasie cel Mare, dovedește evlavie și cinstea de care s-au bucurat, deși azi nu se cunosc împrejurările în care aceștia au trăit și murit.

Cripta basilicii în care au fost găsite moaștele a fost găsită blocată și tencuită. Sub prag, a fost găsită o monedă, cu o cruce abia perceptibilă care ar permite clasarea basilicii și a criptei ca datând din perioada lui Teodosie al II-lea (408-450). Arcadele pereților au fost vopsite cu două benzi, una roșie, cu ocru, de 5 cm, și alta albă, cu var de 6 cm grosime. Literele inscripțiilor amintite mai sus au fost de asemenea vopsite cu roșu, având înălțimea de 7-8 cm și 4, 5-6 cm lățime. Fiecare inscripție are la început o cruce. Crucea monogramată în forma existentă pe peretele acestei cripte este întâlnită pe o serie de monumente creștine din perioada romano-bizantină. Scrierea e specifică secolelor IV-V.

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, luând act de această minunată descoperire, a socotit cu mare bucurie ca moaștele acestora să fie mutate, pentru cinstea cuvenită, la Mănăstirea Cocos din apropiere. Astfel, pe 17 ianuarie 1973, cu multă cucernicie și multe rugăciuni, sfintele moaște au fost așezate în biserica cea mare a mănăstirii amintite mai sus.

Prăznuirea lor se face pe 4 iunie.

¹ *Viața și acatistul Sfinților Mucenici Zotic, Atal, Camasie și Filip de la Niculițel*, Drăgoi Eugen-Dan, Galați, Editura Episcopiei Dunării de Jos, 2009, p. 11.

9 mai

Săvârșește Sfânta Liturghie în Biserica *Sfântul Ierarh Nicolae și Sfântul Ioan Teologul* din complexul studențesc Hașdeu al Municipiului Cluj-Napoca, cu ocazia hramului. Rostește cuvântul de învățătură intitulat: „Exercițiul bunătății, în 7 pași”.

În Piața Unirii din centrul orașului Cluj-Napoca, participă la festivitatea prilejuită de Ziua Independenței de Stat a României, Ziua Victoriei Coaliției Națiunilor Unite în cel de-al Doilea Război Mondial și Ziua Europei. Oficiază o rugăciune de binecuvântare și rostește o scurtă alocuțiune subliniind importanța cooperării, păcii și unității într-o Europă pe care ne-o dorim a fi „Christiana”.

Seara, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, în sala Auditorium Maximum a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, participă la spectacolul caritabil „Primăvară dulce”, organizat de Asociația Studenților Creștin Ortodocși – Filiala Cluj-Napoca (ASCOR Cluj-Napoca), în parteneriat cu Biroul de tineret și Asociațiile de tineret ale Arhiepiscopiei Clujului, cu ocazia hramului bisericii studenților, dar și cu scopul de a aduna fonduri pentru ridicarea Centrului de tineret „Sfântul Ioan Valahul” din Câmpenești.

10 mai

Primește la reședința episcopală vizita Excelenței Sale, Marius Sorin Miclea, Consul General al României.

La Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, predă studenților din anul III cursul și seminarul de „Spiritualitate Ortodoxă (I)”.

La programul de Master, predă cursul „Teologie, viață social-politică și relații interreligioase în spațiul siriac”.

11 mai

Participă la conferința preoțească de primăvară din cadrul Protopopiatului Beclean. Asistă la slujba de Te Deum oficiată în Biserica *Sfântul Apostol Andrei și Sfinții Martiri Brâncoveni*, cunoscută sub denumirea de Catedrala din Beclean. Apoi în sala de ședințe a clădirii Protopopiatului prezidează lucrările conferinței. Este însoțit de PC Pr. conf. univ. dr. Ioan Bizău, invitatul permanent al conferințelor de primăvară din anul acesta.

Face un popas la Mănăstirea Pantocrator de pe Valea Viilor, Beclean. Vizitează șantierul de pictură din biserica mănăstirii în proces de execuție.

12 mai

Asistă la slujba de Te Deum și prezidează conferința preoțească de primăvară din Protopopiatul Huedin. Este însoțit de PC Pr. conf. univ. dr. Ioan Bizău, invitatul permanent al conferințelor de primăvară din anul acesta.

13 mai

Slujește Sfânta Liturghie și predică în Biserica *Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin* din Municipiul Bistrița. În continuare, sfințește cele două clopote turnate pentru această biserică. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, oferă diplome de aleasă cinstire binefăcătorilor sfântului locaș.

Participă la vernisajul și premiarea expoziției-concurs „Frumusețea”, organizată la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt ocazional.

Seara, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, în locația Muzeului Mitropoliei Clujului, participă la evenimentul „Noaptea europeană a Muzeelor” în cadrul căruia a fost lansat volumul „Chipurile umilinței”, autor Grigore Leșe. În continuare, asistă la conferința și recitalul susținut de acesta.

14 mai

În Duminica a V-a după Paști, a Samarinencii, săvârșește Sfânta Liturghie în mijlocul comunității Sfântul Apostol și Evanghelist Marcu din Florești, cu ocazia împlinirii a zece ani de la înființarea acestei parohii. Rostește predica tematică intitulată: „Cum se apropie Domnul de noi”. Este însoțit de PC Pr. Dan Hognogi, Protopopul de Cluj I.

15 mai

Participă, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, la conferința preoțească de primăvară din cadrul Protopopiatului Bistrița. Asistă la slujba de Te Deum și la prelegerea Pr. Conf. Univ. Dr. Ioan Bizău.

La programul de Master, predă cursul „Teologie, viață social-politică și relații interreligioase în spațiul siriac”.

16 mai

Slujește Sfânta Liturghie și predică în Biserica *Sfinții Arhangheli*

Mihail și Gavriil din Parohia Marin, Protopopiatul Șimleu, județul Sălaj, cu ocazia împlinirii a 25 de ani de preoție a Pr. Paroh Petru Ardelean.

17 mai

Participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial. Program de audiențe la birou.

Face o vizită pe șantierul Centrului de tineret „Sfântul Ioan Valahul” de la Câmpenești.

La programul de Master, predă cursul „Teologie, viață social-politică și relații interreligioase în spațiul siriac”.

18 mai

La Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, predă studenților din anul III cursul și seminarul de „Spiritualitate Ortodoxă (I)”.

Participă la ședința de evaluare în vederea acreditării Școlii Doctorale Isidor Todoran, din cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă Cluj-Napoca.

În Aula Magna din clădirea Facultății de Teologie Ortodoxă, participă la prezentarea și lansarea volumului al treilea a Jurnalului lui Alexandru Mironescu, membru marcant al Rugului Aprins, intitulat „Admirabila tăcere”. Rostește un cuvânt ocazional.

19 mai

Slujește Sfânta Liturghie la paraclisul episcopal cu hramul *Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive*.

Program de audiențe la birou.

Înregistrează o emisiune pentru Radio Doxologia dedicată Anului omagial al îngrijirii vârstnicilor, moderată de Protos. Maxim Morariu, Exarh al Episcopiei Ortodoxe a Canadei.

Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, oficiind Sfânta Liturghie cu prilejul praznicului Înălțării Domnului, la Monumentul Eroilor de pe Vârful Grui din Munții Călimani. 25 mai, 2023.

20 mai

Slujește Sfânta Liturghie și predică în Parohia Boju, Protopopiatul Cluj I. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, oferă diplome de aleasă cinstire binefăcătorilor sfântului locaș. Este însoțit de PC Pr. Dan Hognogi, Protopopul de Cluj I.

21 mai

În Duminica a VI-a după Paști săvârșește Sfânta Liturghie în Parohia Sfinții Împărați Constantin și Elena din Cluj-Napoca, cu ocazia hramului. Rostește predica intitulată: „O viață împreună cu Domnul”. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, înaintează la rangul de Arhidiacon pe diaconul Călin Ionel Koblicska, slujitor al parohiei. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Ciui, Protopopul de Cluj II.

Seara, în Parohia Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil, din cartierul clujean Dâmbul Rotund, slujește Vecernia și rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PC Pr. Dumitru Boca, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Clujului.

22 mai

La programul de Master, predă cursul „Teologie, viață social-politică și relații interreligioase în spațiul siriac”.

La Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca îi vizitează pe cei prezenți la Simpozionul internațional dedicat doctoranzilor, intitulat: „Teologie, Imnografie, Melodică - cercetarea doctorală între acrvia științifică și mărturisirea doxologică”. Rostește un cuvânt de binecuvântare și îi felicită pe cei implicați în organizarea evenimentului.

În sala Vasile Petrașcu din clădirea Facultății de Teologie Ortodoxă Cluj-Napoca, participă la prezentarea și lansarea volumului colectiv „Biserica și statul: Perspective diacronice asupra unei relații polivalente”, coordonator Arhid. lect. univ. dr. Răzvan Brudiu, cadru didactic la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Alba Iulia. Rostește o alocuțiune referitoare la importanța volumului apărut.

23 mai

Participă la slujba de Te Deum și la ședința de lucru a Sinodului Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului, întrunit la Mănăstirea Dobric din Protopopiatul Beclean.

În Aula Facultății de Teologie „Iarion V. Felea” din Arad deschide seria de conferințe specifice perioadei Pentecostarului organizate de ASCOR - Filiala Arad. Vorbește pe tema „Tânăr, pe cărări bătrâne. Pledoarie pentru o tinerete în siguranță” și răspunde la întrebările adresate de participanți.

24 mai

Program de audiențe la birou.

Face o vizită la Societatea Națională de Transport Feroviar de Călători din Cluj-Napoca.

Slujește Vecernia Mare cu Litie la Mănăstirea Piatra Fântânele din Protopopiatul Bistrița. Rostește la final un scurt cuvânt de învățătură.

25 mai

De Înălțarea Domnului, săvârșește Sfânta Liturghie la Monumentul Eroilor de pe Vârful Grui din Munții Călimani. Rostește predica intitulată: „Despărțirea, între bucurie și nădejde”. Oficiază slujba Parastasului pentru eroii căzuți în acel loc și pretutindenii pentru apărarea patriei și a credinței strămoșești.

26 mai

Program de audiențe la birou.

Înregistrează o emisiune pentru Radio Trinitas dedicată sărbătorii Rusaliilor moderată de Părintele Florin Petre.

27 mai

Slujește Sfânta Liturghie la paraclisul episcopal cu hramul *Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive*.

În Biserica *Schimbarea la Față* din Cluj-Napoca oficiază Sfânta Taină a Cununiei pentru tinerii Smaranda și Bogdan Negrea.

Participă, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, la evenimentul muzical „Cântările Cerului” - ediția întâi, proiect cultural inițiat de Organizația Creștină „Agape”, în Piața Avram Iancu din fața Catedralei Mitropolitane. Cu această ocazie le adresează tinerilor un cuvânt motivațional intitulat „David și tinerii”.

Se întâlnește cu președinții și reprezentanții filialelor ASCOR din țară întruniți la Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt ocazional.

28 mai

În Duminica a VII-a după Paști, a Sfinților Părinți de la Sinodul întâi Ecumenic, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește predica în Parohia Plaiuri din Protopopiatul Turda. Oficiază slujba de binecuvântare a Catapetesmei și a lucrărilor realizate în lăcașul de cult. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, înaintează la rangul de sachelar pe preotul paroh al comunității, Andrei Ioan Guiaș, și oferă diplome de aleasă cinstire.

29 mai

La reședința episcopală are o întâlnire organizatorică cu membri implicați în demararea proiectului Centrului de îngrijiri paliative pediatrie Sfântul Hristofor din localitatea clujeană Sânnicoara.

La programul de Master, predă cursul „Teologie, viață social-politică și relații interreligioase în spațiul siriac”.

30 mai: Participă la conferința preoțească de primăvară din cadrul Protopopiatului Gherla. Asistă la slujba de Te Deum oficiată în Biserica Sfântul Proroc Ioan Botezătorul din proximitatea sediului protopopesc, apoi, în sala de ședințe a protopopiatului, prezidează lucrările conferinței. Este însoțit de PC Pr. Ioan Bizău, invitatul permanent al conferințelor de primăvară din anul acesta.

31 mai

Program de audiențe la birou.

Înregistrează emisiunile „Mai este actuală Biblia pentru tinerii de azi?” și „Frica de moarte și cum poate fi ea depășită”, ce vor fi difuzate pe paginile media ale Organizației Creștine „Agape”.

În sala mare a Operei Naționale Române din Cluj-Napoca, asistă la recitalul Corului *Symbol - Jean Lupu* al Patriarhiei Române. Este însoțit de PC Pr. Cornel Coprean, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului și Pr. Dan Hognogi, Protopop de Cluj I.

A consemnat Arhid. Sergiu Iustin Pop, secretar de cabinet

† ANDREI MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziane”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri și vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Mai 2023

1 Mai

Face o vizită la Mănăstirea „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” de la Râmeț, județul Alba. Se întâlnește cu obștea. Rostește un cuvânt de învățătură.

2 mai

În Capela Centrului de Îngrijiri Paliative „Sfântul Ierarh Nectarie” din Cluj-Napoca, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Petru Benedict, fiul părintelui director Bogdan Chiorean. Rostește un cuvânt de învățătură.

3 mai

Face o vizită pe șantierul Centrului de Tineret „Sfântul Ioan Valahul” de la Câmpenești, protopopiatul Cluj I.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Acatistul Învierii Domnului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

4 mai

Oficiază slujba Punerii Pietrei de Temele pentru Biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din localitatea Smida, filie a parohiei Poiana Horii, protopopiatul Huedin (paroh: Pr. Păunel Petrean). Rostește un cuvânt de învățătură.

La sediul Brigăzii Mobile de Jandarmi Cluj, participă la recepția oferită cu prilejul împlinirii a 52 ani de viață de către domnul comandant, colonel Sebastian Florin Clițan. Rostește un cuvânt de felicitare. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Constantin Ciui, protopopul de Cluj II.

5 mai

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În biroul personal din clădirea Facultății de Teologie, se întâlnește cu doamna Laura Codruța Kövesi, procurorul-șef al Parchetului European.

În Aula Mare a Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, asistă la momentul festiv al susținerii publice a Tezei de Doctorat de către protosinghelul Arsenie (Alexandru) Irimiea, având titlul „Psihoterapia pastorală în arealul monahal”. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

La Opera Română din Cluj-Napoca, asistă la spectacolul „Don Giovanni” a lui Wolfgang Amadeus Mozart. Este însoțit de domnul Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

6 mai

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă masteranzilor din cadrul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

În Biserica „Sfântul Prooroc Ilie” din cartierul clujean Valea Fânațelor, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Siluana, fiica părintelui paroh Nicolae Petru Buran, directorul Depozitului de obiecte și cărți bisericești al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. Rostește un cuvânt de învățătură.

În sala de festivități a Grand Hotel „Napoca” din Cluj-Napoca, participă la deschiderea ediției 2023 a „Balului Moșilor”, organizat de Societatea Cultural-Patriotică „Avram Iancu”. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

7 mai

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru diacon pe tânărul Vasile Rojneac, arhivarul Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Anastasia Brata. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia și rostește o cateheză.

8 Mai (Sfântul Ioan Teologul)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Pădureni, protopopiatul Turda, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe seama Paraclisului Seminarului Teologic din Cluj-Napoca, pe diaconul Vasile Rojneac.

În Capela Centrului de Îngrijiri Paliative „Sfântul Ierarh Nectarie” din Cluj-Napoca, cu prilejul împlinirii a 10 ani de la internarea primului pacient, oficiază o slujbă de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc. Conferă părintelui director, Pr. Bogdan Chiorean, Ordinul „Mihai Vodă” pentru clerici. Hirotonește întru iconom pe părintele Lorand Emanuel Kömives, secretarul centrului. Conferă doamnei farmacist-șef Melania Chirilă, domnului administrator Andrei Prisecari, doamnei asistent-șef Ana Olaru, domnului șef de secție Marius Colceriu și doamnei Mirela Gherman Căprioara, Ordinul „Mihai Vodă” pentru mireni. Doamnei doctor Alina Barz și doamnei asist. univ. dr. Delia Ciucă, le conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan”

IPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, înconjurat de participanți la Dumnezeiasca Liturghie oficiată cu prilejul binecuvântării ampelor lucrări de reparații exterioare la biserica din Bobâlna, Protopopiatul Dej, 14 mai, 2023.

pentru mireni, iar domnului ambulanțier Victor Olaru și domnului administrator Ionuț Ceteraș, le conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”.

În sala de ședințe a Centrului „Sfântul Nectarie”, asistă la momentul festiv organizat cu prilejul a împlinirii a 10 ani de funcționare.

9 mai

În Aula Mare a Facultății de Teologie din Alba Iulia, participă la momentul solemn al acordării titlului de Doctor Honoris Causa, părintelui profesor Vasile Stanciu de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de domnul Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În sala „Auditorium Maximum” a Casei Universitarilor din Cluj-Napoca, asistă la Concertul Caritabil „Primăvară dulce”, organizat de ASCOR Cluj, în vederea strângerii de fonduri pentru continuarea lucrărilor la Centrul de Tineret „Sfântul Ioan Valahul” de la Câmpenești, protopopiatul Cluj I. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

10 mai

În sala mare a Muzeului Mitropoliei de la demisolul catedralei din Cluj-Napoca, participă la festivitatea de premiere a câștigătorilor fazei eparhiale a Concursului Catehetic „Tinerii și vârstnicii să laude numele Domnului”, ediția a

XV-a. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Cornel Gheorghe Copean, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

11 mai

Oficiază slujba de Sfințire a apei și cea de binecuvântarea a noii Capele Mortuare din localitatea Gârbău, protopopiatul Huedin (paroh: Pr. Liviu Bodea). Rostește un cuvânt de învățătură. Conferă domnului primar Gheorghe Lucian Broaina, Ordinul „Episcop Nicolae Ivan”.

Face o vizită pe șantierul de reconstruire a vechii biserici din localitatea Macău, filie a parohiei Gârbău, protopopiatul Huedin.

12 mai

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii, din Cluj-Napoca. Este însoțit de domnul Sorin Augustin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

13 mai

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă masteranzilor din cadrul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

În Biserica „Intrarea în Templu a Maicii Domnului” din Bistrița (parohi: Prot. Alexandru Vidican, Pr. Nicolae Feier și Pr. Vasile Beni), oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul David, fiul domnului deputat Bogdan Ivan Gruia. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

În cadrul manifestării „Noaptea albă a Muzeelor”, la Muzeul Mitropoliei din Cluj-Napoca, în prezența autorilor, participă la momentul festiv al lansării volumului „Chipurile umilinței. Amintiri, destăinuiri, mărturii. Grigore Leșe în dialog cu Răzvan Bucuroiu”. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

14 mai

Oficiază slujba de binecuvântare a ampelor lucrări de reparații exterioare realizate la biserica din Bobâlna, protopopiatul Dej. Rostește un cuvânt de felicitare.

În biserica din Bobâlna, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru iconom stavrofor pe părintele paroh Călin Tudor Lazăr. Conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” domnului Dorin Petrean.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia și rostește o

cateheză.

15 mai

Prezidează conferința de primăvară/vară cu preoții din protopopiatul Bistrița. În Biserica „de la Coroana” asistă la slujba de Te-Deum, iar în sala de ședințe a protopopiatului rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PS Părinte Benedict Bistrițeanul și de PC Pr. Prof. Ioan Bizău.

16 mai

Oficiază slujba de binecuvântare a ampelor lucrări realizate la clădirea sediului protopopiatului Turda. Rostește un cuvânt de felicitare.

În sala de ședințe din sediul protopopiatului, prezidează conferința de primăvară/vară cu preoții din protopopiatul Turda. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Prof. Ioan Bizău.

17 mai

Acordă binecuvântări tinerilor viitori candidați la examenul de admitere în Seminarul Teologic din Cluj-Napoca.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Învierii Domnului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

18 mai

La împlinirea a 51 ani de la absolvirea Facultății de Con-

strucții Căi Ferate, Drumuri și Poduri din București, la Mănăstirea „Adormirea Maicii Domnului” de la Nicula, protopopiatul Gherla, se întâlnește cu o parte dintre foștii colegi. În biserica mare a mănăstirii oficiază Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. La final, oficiază slujba Parastasului pentru colegii și profesorii mutați în eternitate. Rostește un cuvânt evocator.

În sala mare din incinta Centrului de Studii „Sfântul Ștefan Vodă” de la Nicula, participă la recepția organizată cu acest prilej. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În biserica Mănăstirii Nicula, oficiază Taina Sfintei Cununii pentru robii lui Dumnezeu Anghel și Virginia Stanciu. Rostește un cuvânt de învățătură.

19 mai

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În aula Academiei Naționale de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca, participă la momentul festiv al lansării celui de-al doilea volum al cărții „În fiecare arbore cântă o vioară posibilă”, coordonat de Manuela Boțiș și Uliana Jurcan. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

În secția în aer liber a Muzeului Etnografic al Transilvaniei, asistă la spectacolul „Recital de primăvară”, susținut de Ansamblul de Muzică Tradițională Românească „Icoane”, condus de Prof. Univ. Dr. Ioan Bocșa. Este însoțit de domnul Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Îl primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor.

20 mai

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă masteranzilor din cadrul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

În Catedrala Mitropolitană, oficiază slujba Parastasului pentru robii lui Dumnezeu mutați în eternitate la Centrul de Îngrijiri Paliative „Sfântul Ierarh Nectarie” din Cluj-Napoca, în cei zece ani de funcționare. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În curtea Bisericii „Sfinții Împărați Constantin și Elena” din Cluj-Napoca (paroh: Pr. Ciprian Mișin), întâmpină delegația din Grecia, condusă de arhimandritul Sosipatru Pitoulias, ce a adus racla cu Sfintele Moaște ale ocrotitorilor acestui sfânt locaș.

După așezarea spre închinare a Sfintelor Moaște, în ajunul hramului, în Biserica „Sfinții Împărați Constantin și Elena” din Cluj-Napoca, slujește Vecernia Mare cu Litie și rostește un cuvânt de învățătură. Conferă părintelui Sosipatru Pitoulias Ordinul „Mihai Vodă”, iar fostului paroh, părintelui Marcel Sabău, îi conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan”.

21 Mai (Sfinții Împărați Constantin și Elena)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Dobric, protopopiatul Beclean, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia și rostește o cateheză.

22 mai

Prezidează conferința de primăvară/vară cu preoții din protopopiatul Năsăud. În Biserica „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe” din Sângeorz-Băi (paroh: Pr. Paul Gavriiloaie), asistă la slujba de Te-Deum, iar în sala de festivități a Centrului de Tineret „Ioan Bunea”, rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Prof. Ioan Bizău.

23 mai

La Mănăstirea „Sfinții Împărați Constantin și Elena” de la Dobric, protopopiatul Beclean, prezidează ședința de lucru a Sinodului Mitropolitan. În biserica mare a mănăstirii, asistă la slujba de Te-Deum, iar în sala de ședințe, rostește un cuvânt

duhovnicesc. Este însoțit de domnul Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

24 mai

La Cinema „Florin Piersic” din Piața „Mihai Viteazul” din Cluj-Napoca, participă la festivitatea de absolvire a cursurilor de către promoția 2023 de la Colegiul „Mitropolit Nicolae Colan”. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Cornel Gheorghe Coprean, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

25 Mai (Înălțarea Domnului)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Muntele Rece, protopopiatul Turda, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

În Cimitirul Eroilor din proximitatea Mănăstirii „Muntele Rece”, oficiază slujba Parastasului pentru eroii neamului. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Asistă la ceremonialul militar organizat cu acest prilej. Este însoțit de PCuv. Arhim. Sosipatru Pitoulias de la Veria, Grecia și de PCuv. Arhim. Grigorie Maja de la Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca.

IPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, alături de credincioși în timpul oficierei Dumnezeieștii Liturghii la Mănăstirea Dobric, Protopopiatul Beclean, județul Bistrița Năsăud, cu prilejul prăznuirii hramului istoric, Sfinții Împărați Constantin și Elena, 21 mai, 2023.

26 mai

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În aula mare a Facultății de Teologie, îi binecuvintează pe participanții la Întâlnirea Consiliului Național ASCOR. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În localitatea Plăiești, protopopiatul Turda, participă la recepția oferită cu prilejul împlinirii a 50 ani de viață de către domnul Dorin Nicolae Lojigan, primarul municipiului Câmpia Turzii. Rostește un cuvânt de felicitare.

La Mănăstirea „Înălțarea Domnului” de la Muntele Rece, protopopiatul Turda, prezidează sinaxa viețuitorilor. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Înălțării Domnului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

27 mai

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă masteranzilor din cadrul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

În sala de muzică din incinta Seminarului Teologic din Cluj-Napoca, îi binecuvintează pe participanții la cursurile de cântăreți bisericești organizate de Facultatea de Teologie. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Îl primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor.

În Piața „Avram Iancu” din fața Catedralei Mitropolitane, asistă la prima ediție a Evenimentului muzical „Cântările cerului”, organizat de Asociația Creștină „AGAPE”. Rostește o rugăciune de binecuvântare și un cuvânt duhovnicesc.

În localitatea Bistrița îl întâlnește pe Preasfințitul Părinte Macarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord.

În localitatea Unirea, protopopiatul Bistrița (paroh: Pr. Ioan Mugurel Urian), împreună cu PS Părinte Macarie, Episcopul Ortodox Român la Europei de Nord, oficiază slujba Punerii Pietrei de Temelie pentru Biserica „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni” a parohiei Unirea II. Rostește un cuvânt de învățătură. Conferă domnului Vasile Iuga, donatorul terenului pentru noua biserică, Ordinul „Mihai Vodă”.

Săvârșește slujba de binecuvântare a noului restaurant din incinta Sălii Polivalente din Bistrița. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

Face o vizită la Mănăstirea „Nașterea Maicii Domnului” de la Piatra Fântânele, protopopiatul Bistrița. Se întâlnește cu obștea. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

28 mai

Oficiază slujba de sfințire a noului iconostas al bisericii Parohiei Unirea I, protopopiatul Bistrița. Rostește un cuvânt de felicitare.

Pe altarul de vară din curtea bisericii parohiei Unirea I, împreună cu PS Părinte Macarie al românilor din Europa de Nord, slujește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt de învățătură. Conferă părintelui paroh, Pr. Ioan Mugurel Urian, Ordinul „Mihai Vodă” pentru clerici. Conferă domnului Ioan Moldovan Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru mireni. Domnilor Dumitru Someșan și Constantin Câmpian le conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”, iar Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” îl conferă domnului Rareș Simionca și domnului Ștefan Gavriiloaie. Conferă domnului Gheorghe Bodi Ordinul „Mihai Vodă” pentru mireni.

Săvârșește slujba de binecuvântare a noii Capele Mortuare din localitatea Unirea și cea de binecuvântare a Sălii Multifuncționale a parohiei Unirea I. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia și rostește o cateheză.

29 mai

Prezidează conferința de primăvară/vară cu preoții din protopopiatul Dej. În biserica parohiei Dej I (parohi: Pr. Gavriil Chirilă și Pr. Iuliu Teodor Leah), asistă la slujba de Te-Deum, iar în sala de ședințe din sediul protopopiatului rostește un cuvânt duhovnicesc.

În sala de ședințe a Mănăstirii „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Țara Năsăudului, îi binecuvintează pe participanții la cursurile de formare a preoților din eparhie implicați în activitățile cu tinerii. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Prof. Ioan Bizău.

30 mai

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii din Cluj-Napoca. Este însoțit de domnul Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

31 mai

Vizitează vestita Abație de la Melk din Austria. Este însoțit de domnul Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, și de PC Pr. Ioan Bufta, protopopul Dejului.

A consemnat Arhid. Claudiu Ioan Grama

O „carte comoară” despre o „clădire-bijuterie”

Pr. Iustin Tîra

Am preluat în titlu două sintagme din *Cuvântul înainte* al tânărului istoric clujean dr. Varga Attila intitulat „Carte despre o clădire-bijuterie din inima Clujului” care prefățează volumul-monografic: *Istoria reședinței mitropolitane ortodoxe române din Cluj-Napoca*, avându-l ca autor pe dr. Vasile Rojneac, un alt tânăr istoric clujean, slujitor al Centrului eparhial în responsabilitatea de arhivar. În cele două sintagme pe care le-am ales, mi se pare a fi condensată, pe de o parte, întreaga istorie de 135 de ani a construcției care, prin vrednicia episcopului ctitor Nicolae Ivan, acum aproape 90 de ani de ani, mai precis în anul 1934, a devenit Palatul – Reședința a eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, iar, pe de altă parte, valoarea academică și istorică a Monografiei.

Fac parte dintre cei care cunosc foarte bine reședința eparhială și istoria ei. Am fost prezent aici, fiind beneficiarul ei, vreme de 54 de ani, cinci ani ca elev al Seminarului Teologic, iar apoi, după o vreme, ca slujitor al Catedralei și al Centrului eparhial timp de aproape 49 de ani. Ca urmare, pot spune că am trăit istoria reședinței, ca parte și martor direct al parcursului ei, mereu în urcare. Așa se face că, și din aceste considerente personale și sentimentale, am lecturat cu atenție și interes paginile impresionantei monografii, lucrare unicat, în istoriografia bisericească, cel puțin în peisajul editorial al eparhiei noastre.

Ideea întocmirii unei monografii a Reședinței eparhiale aparține în exclusivitate Chiriarhului nostru, Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, așa cum tot Înaltpreasfințitului Sale i se datorează și desemnarea domnului dr. Vasile Rojneac, noul arhivar al Centrului nostru eparhial, pentru ducerea la îndeplinire a proiectului. Că a fost un gând binecuvântat și o alegere inspirată ne-o probează lucrarea în sine, tipărită la sfârșitul anului trecut, în Editura Renașterea, în condiții grafice de excepție și care însumează 586 de pagini.

Munca de cercetare, elaborare și redactare a însemnat un efort considerabil, întins pe parcursul a doi ani, intens folosiți. Parte din drum l-am știut și atunci când se parcurgea. În unele momente l-am însoțit pe autor, cu sugestia ori cu sfatul sau informații utile. Se poate ușor cuantifica efortul depus pentru realizarea proiectului fie și doar inventariind bibliografia utilizată de autor, care însumează 213 documente din Arhiva Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, 4 dicționare, 90 de lucrări de referință, 215 studii și articole de specialitate și 15 site-uri. Pe toate le regăsim în cele 598 de note de subsol ale volumului.

Palatul Mitropolitan, așa cum îl cunoaștem noi astăzi, situat în partea de est a actualei Piațe Avram Iancu, între Palatul Direcției Financiare (construit între anii 1885-1887) și Palatul Regionalei C.F.R. (construit între anii 1890-1891), a fost ridicat în anul 1887, având ca destinație inițială de Palat al Direcției Silvice. Autorul proiectului este arhitectul Debreczeni Balázs (1830-1910), personalitatea marcantă a vremii și o autoritate recunoscută, cu un bogat portofoliu în aria arhitecturii urbane din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Pentru talentul și viziunea sa într-ale arhitecturii, cât și pentru spiritul său organizatoric și de coordonare, timp de 9 ani (1899-1908) a fost numit Prim-inginer al orașului Cluj, ceva mai mult decât echivalentul arhitectului-șef de astăzi. Acestea sunt elementele care însemnează începutul istoriei Reședinței noastre mitropolitane, inspirat puse în lumină în primul capitol al Monografiei, capitol elaborat în tandem: Varga Attila și Vasile Rojneac (pp. 23-32).

Celelalte cinci capitole ale Monografiei, însoțesc cu fidelitate componenta edilitar-gospodărească a activității celor cinci Chiriarhi ai Clujului din acest întâi secol de existență a

reînviarei eparhiei ștefaniene a Vadului, Feleacului și Clujului, respectiv: episcopul ctitor Nicolae Ivan, episcopul Nicolae Colan, arhiepiscopul Teofil Herineanu, arhiepiscopul și mitropolitul Bartolomeu Anania și arhiepiscopul și mitropolitul Andrei Andreicuț, Chiriarhul nostru de astăzi.

Meritul excepțional în dobândirea imobilului și începutul amenajării lui ca reședință eparhială îi revine în totalitate episcopului Nicolae Ivan (1855-1936), secondat de echipa sa de colaboratori și prieteni, care prin această lucrare devine și ctitor de Reședință eparhială, nu numai de eparhie și de Catedrală. Întreg parcursul luptei sale, care a durat mai bine de doi ani, este atent urmărit și inspirat pus în lumină de către autor pe temeiul documentelor de arhivă și a celor consemnate în presa vremii, cu precădere a celor din revista eparhială *Renașterea*.

Urmașii episcopului ctitor în tronul episcopal al Clujului s-au dovedit a fi continuatori iscusiți și vrednici, care au extins și îmbogățit patrimoniul dobândit de la antecesor. Așa se face că episcopul Nicolae Colan (1883-1967), îndată după instalarea sa la cărma eparhiei (iunie 1936), a continuat și definitivat lucrările de amenajare a spațiilor Reședinței în destinații necesare activității unui Centru eparhial: Bibliotecă, Arhivă, Muzeu Eparhial și Paraclis (pentru Chiriarh și studenții teologi). La scurt timp, după această etapă, s-au demarat lucrările de zidire a unei noi clădiri, în prelungirea celei existente (aripa de nord), pentru extinderea Academiei Teologice. În mai puțin de doi ani (iulie 1938 – noiembrie 1939), construcția a fost încheiată, iar studenții teologi își puteau desfășura procesul de învățământ în cele mai bune condiții. Precum știm din istorie și este evidențiat în volum, în preocuparea Chiriarhului s-a regăsit și învățământul mediu-liceal, pentru care, în anul 1945, episcopul Nicolae Colan a înființat *Liceul ortodox de fete „Doamna Stanca”* și *Liceul ortodox de băieți „Mitropolitul Simion Ștefan”* (pp. 113-205).

Episcopul, iar din 1973 arhiepiscopul, Teofil Herineanu (1909-1992), a continuat activitatea edilitar-gospodărească în aceeași notă a antecesorilor săi. Astfel, pe lângă obișnuitele lucrări de reabilitare și întreținere a Reședinței, între anii 1969-1973, s-a construit așa-numitul „Bloc administrativ” (cu subsol, parter și trei etaje), în prelungirea aripii de sud a edificiului, având ca destinație: *Atelier pentru fabricarea lumânărilor* (parter), *Cămin preoțesc* (etajele I și II) și *Bibliotecă eparhială*, cu sala de lectură (etajul III). În toamna anului 1977 s-au demarat lucrările de construire a unui imobil nou pentru Seminarul Teologic, în extensia celui construit de Nicolae Colan. Construcția, realizată (între anii 1977-1986), pe patru nivele, cu săli de curs, bibliotecă, sală de muzică, dormitoare, spații administrative și un Paraclis – biserică, au creat condiții dintre cele mai bune pentru elevii și personalul slujitor al Seminarului Teologic (pp. 207-318).

În cei 18 ani de păstorie ai arhiepiscopului Bartolomeu Anania (1921-2011), din 2006 adăugându-i-se și rangul de mitropolit, s-au realizat mai multe lucrări de reabilitare și modernizare a Reședinței Mitropolitane, atât în spațiile Centrului Eparhial cât și în cele destinate Seminarului Teologic și Facultății de Teologie. În atenta sa purtare de grijă s-a aflat și Catedrala arhiepiscopală, care a beneficiat de ample lucrări de completare și restaurare a acoperișului și a întregului exterior, care au inclus și continuarea executării după proiectul inițial a lucrărilor provizoriu încheiate în anul 1933.

Între acestea amintim: construirea celor 4 turnulețe care străjuiesc turla principală, sculptarea celor 18 coloane din rotunda turlei mari și acoperirea pronaosului cu tablă de cupru. A urmat interiorul Catedralei, unde s-au început lucrările de îmbrăcare în mozaic de Murano, lucrări în desfășurare și astăzi. Această componentă face obiectul unei alte monografii: „Catedrala Mitropolitană din Cluj Napoca”, elaborată de prof. univ. dr. Marcel Munteanu și tipărită la Editura Renașterea în anul 2021. Concomitent cu acestea s-au înfăptuit alte două importante proiecte: *Postul de Radio „Renașterea”*, intrat în emisie pe data de 1 mai 1999, și *Muzeul Mitropolitan*, amenajat după regulile academice de astăzi, în subsolul Catedralei Mitropolitane (pp. 319-366).

Chiriarhul nostru de astăzi, Părintele Arhiepiscop și Mitropolit Andrei Andreicuț, îndată după instalarea sa la cărma eparhiei în 25 martie 2011 a declanșat o adevărată „cruciadă” în zona edilitar-gospodărească a eparhiei. Cum era și firesc, cea dintâi vizată a fost Reședința Mitropolitană, „supusă unui amplu proces de reabilitare interioară și exterioară”, care a inclus: reorganizarea spațiilor și amenajarea lor potrivit destinației primite: Bibliotecă, Depozit de obiecte și cărți bisericești, Atelier de restaurare, Depozit de cărți și obiecte de patrimoniu, Depozit și atelier pentru lucrările în mozaic, Croitorie pentru veșminte, spații de cazare pentru slujitorii Catedralei. În scurt timp s-au adăugat: mansardarea corpului nou al

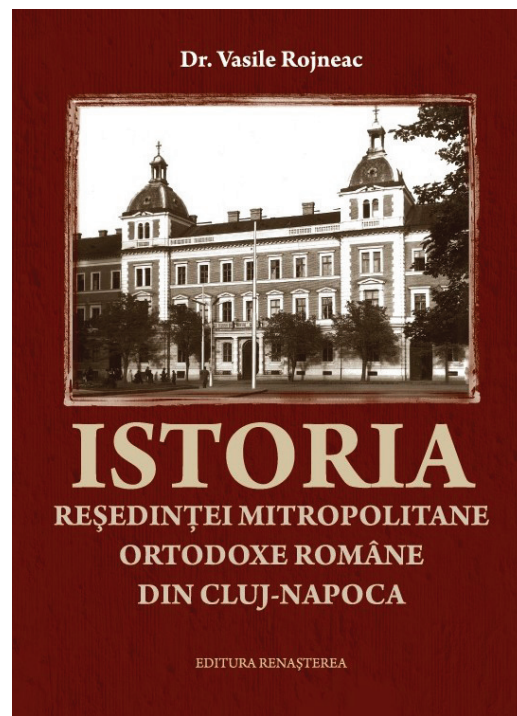
clădirii Seminarului Teologic, mansardarea corpului central al Reședinței, restaurarea și modernizarea Căminului preoțesc. Acestea, care privesc doar Reședința, le-au urmat îndeaproape celelalte proiecte extraordinare bine-cunoscute: sediul nou al Facultății de Teologie, care împreună cu Căminul studentesc și Cantina din apropiere formează „Campusul Universitar „Nicolae Ivan”, „Centrul pentru tineret – preot profesor Ioan Bunea” Sângeorz Băi; Centrul pentru tineret „Ioan Valahul” – Câmpenești (spre finalizare), Centrul misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” din Cluj-Napoca (în curs de execuție), Fabrica nouă de lumânări, Tipografia „Renașterea”, Brutăria „Artos”, ca să le pomenim doar pe cele mai de rezonanță. Toate acestea poartă pecetea Chiriarhului nostru, părintele Mitropolit Andrei (pp. 367-452).

Din încercarea de a rezuma în câteva pagini istoria de aproape 90 de ani a Reședinței noastre mitropolitane, cu talent și inteligență dezvoltată de Vasile Rojneac pe parcursul celor 586 de pagini ale Monografiei, putem ușor observa că fiecare Chiriarh al eparhiei Clujului a adăugat plusvaloare și utilitate Reședinței, astfel încât astăzi ea este nu numai o clădire bijuterie, ci și un adevărat Sion al ortodoxiei românești din inima Transilvaniei.

În finalul acestor rânduri vreau să spun că Istoria Reședinței noastre Mitropolitane este de fapt o frumoasă poveste de istorie, de istorie adevărată, a unui edificiu emblematic al Clujului, scrisă cu talent și pasiune și așezată pe temelia de neclintit a documentelor. Sunt convins și eu – asemeni lui Varga Attila – că parcurgând paginile unei astfel de lucrări „vom fi mai bogați sufletește citind cu mare interes o carte frumoasă despre o clădire – bijuterie din inima Clujului...”.

Autorului i se cuvin laude și mulțumiri pentru lumina strălucitoare în care așază, pe temeiul documentelor, Reședința noastră mitropolitană.

Iubitorii de lectură au la îndemână un volum de istorie prin a cărui parcurgere devii nu numai corect informat, ci și mai bogat sufletește.

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:
IPS Arhiepiscop și Mitropolit ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:
PS Episcop-Vicar BENEDICT BISTRITĂNUL

Membri:
Consilier cultural Pr. dr. Cornel Coprean,
Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, Pr. prof. dr. Liviu Vidican-Manci

Directorul Editurii Renașterea:
Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59-96-49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista.renasterea@gmail.com

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista RENASTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:
Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFFUZAREA:
Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:
Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea-Gelu Buta, Dacian But Căpușan,
Darius Echim, Arhid. Claudiu Ioan Grama, Cezar Login,
Protos. Maxim (Morariu), Alexandru Nemoianu, Adrian Papahagi,
Nicoleta Pălimaru, Elena Pârnu, Arhim. Simeon (Pintea),
Arhid. Sergiu Iustin Pop, Eugen Adrian Truța, Nicolae Turcan.

Foaie editată de Asociația Studenților Creștini Ortodocși Români, filiala Cluj-Napoca

Întrunirea Consiliului Național ASCOR, la Cluj-Napoca

In perioada 26-28 mai 2023, la Cluj-Napoca, a avut loc întrunirea Consiliului Național al Asociației Studenților Creștin-Ortodocși Români (ASCOR).

Festivitatea de deschidere a evenimentului organizat de ASCOR Cluj-Napoca a avut loc în aula Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității „Babeș-Bolyai” din Campusul Universitar „Nicolae Ivan”, în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, și a reprezentanților celor 17 filiale ASCOR din toată țara.

În prima zi, tinerii au participat la o paletă variată de activități. Desfășurătorul a inclus sesiuni de lucru, evaluarea proiectelor în derulare ale filialelor ASCOR, dar și a situației asociației la nivel național, stabilirea proiectelor de viitor, momente de rugăciune, sesiuni de formare, activități culturale, precum și vizitarea orașului.

Cea de-a doua zi a Consiliului Național ASCOR a însemnat atât muncă, cât și clipe de voie bună pentru toți cei prezenți. De dimineață, delegații filialelor ASCOR prezenți la Cluj-Napoca au luat parte la un moment de rugăciune în Capela Facultății de Teologie Ortodoxă. Imediat după acesta, a avut loc o sesiune de formare despre leadership și comunicare, urmată de momente de debriefing interactive și extrem de folositoare.

După-masa de prânz, tinerii s-au întors în Aula Magana pentru a dezbate în continuare subiectele de pe ordinea de zi și pentru a încheia Procesul Verbal.

Spre seară, toți reprezentanții filialelor ASCOR au vizitat Catedrala Mitropolitană și Cripta Ierarhilor din cadrul Muzeului Mitropoliei Clujului, urmând mai apoi deplasarea spre Biserica Studenților din Campu-

lul Universitar „B. P. Hasdeu” și întâlnirea cu Părintele Ciprian Negreanu – duhovnicul și îndrumătorul ASCOR Cluj-Napoca. Aici a avut loc un moment special și anume plantarea unui stejar, simbol al generației actuale, la rădăcinile cărui se află pământ adus din toate colțurile țării. Ulterior, timp de o oră, Părintele Ciprian Negreanu le-a vorbit tinerilor pe diverse subiecte actuale și a răspuns la întrebările care i-au fost adresate pe parcursul întâlnirii.

Bucuria serii a constat în servirea unei cina alături de Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, care a discutat cu toți cei prezenți și care le-a adresat reprezentanților ASCOR cuvinte de folos. La final, Preasfinția Sa a oferit fiecărui tânăr și un dar în amintirea vizitei la Cluj-Napoca. Seara a continuat cu interpretarea de diverse cântece folk și tradiționale într-o ambianță deosebită.

Următorul Consiliu Național ASCOR va avea loc în luna noiembrie, 2023, și se va desfășura la Baia Mare. De asemenea, în luna iulie, 2023, la București, toate filialele ASCOR se vor întruni pentru a participa la Consfătuirea Națională a asociației.

Biserica Studenților din Cluj-Napoca la ceas de sărbătoare cu ocazia hramului de primăvară

Romina Sopoian

In început de mai, Biserica Studenților din Complexul Universitar „B. P. Hasdeu” din Cluj-Napoca se îmbracă în straie de lumină cu ocazia hramului de primăvară. Evenimentul duhovnicesc este marcat pe 8 și 9 mai, acestea fiind cele două zile de sărbătorire ale ocrotitorilor locașului din inima campusului studențesc – Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan și Sfântul Ierarh Nicolae.

Prăznuirile de primăvară – așa cum sunt cunoscute de credincioșii comunității – sunt la data de 8 mai – în cinstea prafului vindecător care a ieșit din mormântul Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan – și 9 mai, când au fost aduse la Bari moaștele Sfântului Ierarh Nicolae.

Anul acesta, în prima zi de hram, la Liturghie au participat mai mulți preoți care s-au format în cadrul Bisericii Studenților. În cea de-a doua zi de hram, în mijlocul comunității, a fost prezent Preasfințitul Benedict Bistrițeanul, care a adus bucurie prin împreună-slujirea Liturghiei. În cuvântul adresat comunității, PS Benedict a vorbit despre virtuțile Sfântului Nicolae, punând accentul pe dărnicia și grabnicul ajutor al blândului ierarh mereu prezent în viețile noastre atunci când îi cerem ajutorul și mijlocirea.

Devenind deja o tradiție, spectacolul „Primăvară dulce” a fost organizat și anul acesta cu ocazia hramului de primăvară a Bisericii Studenților. Desfășurat în sala Auditorium

Maximum, evenimentul cultural-artistic le-a dăruit tuturor celor prezenți prilejul de a audia diverse cântări ale corurilor Bisericești, precum: Corul „Sfântul Lavrentie al Cernigovului”, Grupul de adolescenți „Prietenii de Poveste” sau Ceata „Sfântul Ioan Valahul”, alături de invitatul special – Răzvan Roșu. Pe lângă acestea, publicul a avut posibilitatea de a audia un grup psaltic de băieți, care a interpretat o serie de cântări ale Învierii, dar și de momentul susținut de către tânărul Ștefan Nemeș, care a cântat la vioară și care a fost acompaniat la pian de către Angela Albu.

Bucuria a fost desăvârșită datorită prezenței Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, a Preasfințitului Părinte Episcop Benedict Bistrițeanul, care ne-au fost alături și de data aceasta, dar și a Părintelui Cornel Coprean, respectiv a Părintelui Protosinghel Natanael Zamfirache, alături de Părintele Ciprian Negreanu și a preotesei Corina Maria Negreanu. Notele și cuvintele pline de profunzime ale corurilor, cântecelele suave și tinerești ale adolescenților, cât și dansul vioi pe liniile melodice tradiționale le-au oferit tuturor celor prezenți o seară pătrunsă de sentimentul frumosului.

Finalul spectacolului a adus multe zâmbete, flori și felicitări tinerilor virtuozii care au urcat pe scenă. Pentru a contribui la o rodire tot mai mare a copiilor și adolescenților din comunitatea Bisericești, spectatorii doritori au putut să facă donații pentru construcția Centrului de Tineret „Sfântul Ioan Valahul” de la Câmpenești, locul unde multe suflete Îl descoperă pe Dumnezeu și unde multe minuni tainice au loc.

ASCOR Cluj-Napoca, câștigătoarea Cupei „StudGames”

La data de 21 mai 2023, în Parcul „Iuliu Hațieganu”, a avut loc cea de-a doua ediție a competiției „StudGames”, eveniment organizat de către StudPac – studenții din cadrul Facultății de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării. Scopul acestui eveniment a fost de a aduce împreună tinerii din cadrul diferitor organizații studențești din Cluj-Napoca pentru ca aceștia să se bucure de un hobby comun: pasiunea pentru sport. Baschetul, fotbalul sau voleiul au fost doar câteva dintre sporturile unde voluntarii din cadrul ONG-urilor puteau să se înscrie cu echipa. Inedit a fost faptul că echipele participante au fost mixte.

După trei zile cu meciuri intens disputate, echipele ASCOR Cluj-Napoca, atât la volei, cât și la fotbal, au reușit să câștige prin efort asiduu locul I, asociația noastră fiind singura dintre cele 9 participante care a obținut două premii întâi la sporturi diferite. Datorită acestor rezultate excepționale, ASCOR Cluj-Napoca a primit Cupa „StudGames”.

Participanții, dar și susținătorii care le-au fost aproape în zilele de competiție au demonstrat încă o dată ce înseamnă unitatea, susținerea, dar mai ales, au dat dovadă de faptul că a urma lui Hristos, a fi un tânăr din Biserică, nu înseamnă habotnicie și plictis, ci împărtășire de seninătate, demnitate și bucurie.

Poeticitatea este frumusețea adâncă a lucrurilor

– fragment din cartea *Arta de a scrie* –

Bogdan Herțeg

Întorcându-ne la ideea de murire, de care spuneai că e oribilă, poate cel mai mare poet care a scris vreodată în limba română, Daniel Turcea – care nu este studiat pentru că este creștin și dacă este evident creștin nu prea poate fi studiat la școală sau, cel puțin, nu este recunoscut printre cei mai mari – are un gând poetic. Află că este bolnav și că va muri de tânăr, însă mulți bolnavi vin la el să îl vadă pe cel care nu se plânge. Nu se plângea și era de o bucurie extraordinară. Unei paciente care a venit la el să îl cunoască, să vorbească cu el, să vadă cine este acesta care nu se plânge, nu se revoltă că moare de tânăr, îi împărtășește următorul gând: „Știu, vom muri, dar câtă splendoare!”.

Dacă ne gândim la modul de a poetiza al lui Daniel Turcea, mai exact la structurarea substantivului văzduh în sintagma *văzduh*, am putea vedea și substantivul splendoare ca o frumusețe fără seamăn ce învinge *spleen-doare*, neliniștea și durerea morții, melancolia existenței muritoare, veninul vieții trăită doar întru murire. Păstrarea stărilor negative, lucrate în cheie modernistă de Daniel Turcea înainte de convertire, în corpul termenului *splendoare* arată iconic învierea prin călcarea morții cu moarte. Se calcă dureros peste spleenul baudelairian, concept al agoniei, al plictisului, al degradării, al scepticismului maladiv, al anesteziei prin suprasolicitare biochimică și rațională. De altfel, întregul enunț este o călcare a rațiunii limitate și limitatoare, prin acel „știu... dar”. E aici înfrângerea gândirii anterioare: „Poate că suntem vii dar obiecte/ fragmente emigrând în fragmente/ sub umbra vieții pe stinse planete” (*Poem didactic*) pentru a se ajunge la „inima/ ne-o însenină/ [...] lumina ce luminează/ lumină” (*Ce va fi*).

– Da, în jurul lui. De aceea ni se par nouă atâtea lucruri oribile, pentru că noi le putem percepe numai din perspectiva noastră. De aceea și bebelușii plâng atâta, pentru că fiecare lucru rău este cel mai rău care s-a întâmplat în viața lor până atunci. Acum dacă te doare stomacul, nu te mai apuci de bocit.

Da, dar e altceva să vezi cumva frumusețea acestui lucru. Acolo *splendoare* înseamnă să vezi frumusețea: „Știu, vom muri, dar câtă splendoare!” (*Urme în veșnicie. Daniel-Ilie Turcea, volum biografic*, Editura Doxologia, Iași, 2013, p. 181.) Acum trebuie să găsiți voi la ce se referă, în funcție de capacitatea voastră de moment. Aceasta este trauma cea mai mare, că noi nu suntem pe măsura poezilor și încercăm să întrezărim ceva. Spunea un profesor de-al meu că poetul merge pe urmele pașilor Creatorului, iar noi mergem pe urmele pașilor poetului. Să vă dau o frântură dintr-o poezie de-a lui Daniel Turcea, ca să vedeți cum creează. Spune așa:

„gândurile ne sunt
acoperământul
inima
ne-o însenină

spăla-vom în lacrimi fața sufletului
lumina ce grăiește
lumină
lumina ce-nțelege
lumină
lumina ce luminează
lumină”

(Finalul poemului *Ce va fi*)

Depinde în ce cheie o citesc, pentru că o scrie într-o formă modernistă. Nu se respectă nici gramaticalitatea obișnuită, clasică, nici modul de aranjare în versuri... Cine „inima/ne-o însenină”? Gândurile? Nu. Deși e în cheie dublă. Dacă vrei să o vezi greșit, te lasă să o vezi greșit. De ce? Pentru că nu vrea să forțeze libertatea oamenilor. „Gândurile ne sunt/ acoperământul” – și aici e o pauză. Apoi, „inima/ ne-o însenină”. Și nu ne spune cine. După care, „spăla-vom în lacrimi fața sufletului/ lumina ce grăiește”, și acum „lumină” – ca și cum ar repeta, dar de fapt e „lumina ce grăiește lumină”, „lumina ce-nțelege lumină”, nu „lumina ce înțelege, lumină”. „Lumina ce luminează lumină”. Așa e mult mai puternică.

– Nici nu m-am gândit că nu era. Partea cu inima da, dar cu lumina ce grăiește...

– Și eu tot așa am perceput-o, „lumina ce grăiește lumină”.

Da, contează cum frazezi în lectură.

Am vorbit de rațiune – „gândurile ne sunt/ acoperământul”. Rațiunea muncește prin gânduri. Noi ce facem? Ne acoperim de gânduri, le cuprindem și zicem: „A, super, ne învelim, ne acoperim”. Dar în momentul în care ne facem acest acoperământ, nu mai vine lumina. Ne suprasolicităm în gol rațiunea și gândirea și nu mai putem să vedem lucrurile cum sunt. Filosofii spun, și aceasta e o mare descoperire în filosofie, că noi avem un lucru și îl folosim într-un fel, dar nu știm ce este el în sine.

– Și dacă e un obiect făcut de noi?

Martin Heidegger vorbește despre faptul că dăm noi un rost, dar nu știm rostul din spatele lucrurilor nefăcute de noi. Este vorba mai mult despre zidire. În momentul în care ne acoperim mintea cu gândurile și cu ceea ce credem noi că sunt lucrurile, ele se retrag în sine. Nu sunt *obiecte* în sine, sunt *retrase în sine*. Fuge zidirea de noi. O respingem noi. Îi respingem esența. Vedem superficial, noi vrem să utilizăm lucrurile. V-am mai spus că descrierea științifică doar descrie, nu explică, nu este explicativă în raport cu lucrurile – după cum afirmă Lucian Blaga –, ci este utilitaristă. Știm că în condițiile acestea materialul *x* reacționează într-un fel sau altul, însă nu știm ce este acel material și de ce există așa. Noi nu avem capacitate explicativă. Noi ne acoperim cu gândurile noastre, dar, de fapt, trebuie să ne unim mintea cu inima întru lumină.

În momentul în care zic „inima ne-o însenină” mă gândesc la lumină. Prin urmare, trebuie să am inima deschisă spre cer, să nu am acoperământul de gânduri.

„Spăla-vom în lacrimi fața sufletului” este această poeticitate a lacrimii, lăcrimarea aceasta: să știu cine sunt, care mi-e locul adevărat, să îmi rostuiesc bine viața, să am grija celui alt, să mă îngrijesc de fratele meu și să fiu mulțumitor pentru toate, și bune, și grele. Noi zicem rău la greu.

Și acum vine cine să ne însenineze. Acesta e subiectul, cine să ne însenineze inima? Lumina. Dar care lumină? Nu lumina fizică a astrului soare, ci Lumina care poate vorbi, Lumina care poate înțelege și care te poate lumina.

E mai multă înțelegere aici. Poți să iei cinci poeți studiați și să le pui operele la un loc și nu alcătuiesc strofa aceasta în revelație. Sunt versuri și versuri. Nu trebuie să le cântărești cantitativ, în fascinație, după numărul de figuri de stil, după combinații și ermetizări, ci după capacitatea revelatoare.

Nu am timp să scriu. Poate devin inginer, poate economist sau matematician, dar pot în viața mea să spun trei lucruri, pe care poate nu le public, și să fie de o poeticitate mai mare decât operele lui Tudor Arghezi în întregime. Aceasta este poezia. Poeticitatea este frumusețea adâncă a lucrurilor care ni se înfățișează frumoase sau urâte.

Echipe: Tatiana Onilov, Eliza-Adelina Purcaru, Iulia Anamaria Mureșan, Romina Sopoian, Bogdan Herțeg, Nicoleta-Andreea Sicoe

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

ISSN: 1224-0567

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca
Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com